

3 останніх записів Гроншара.

(Мислеформа, архівації не підлягає)

Вони казали: *"Ти станеш великим."*

Вони веліли вірити у Слова і обіцяли **Владу**.

Вони подарували нам правильних друзів — і вказали ворогів.

І я дав їм те, чого вони прагнули.

Я створив для них ідеальний Світ.

І вони дали йому ім'я — **Перемога**.

Де ніхто не запитував — перемога над ким і заради чого.

Ніхто. Окрім неї.

Тепер я — Ніс.

А Ніс не сперечається. Не дискутує. Не вагається.

Я живу у світі, який збудував власноруч.

У світі, де запах — це Закон,

а цікавість — смертний Вирок...

Розділ I. Сморід як буття

"Той, хто відчуває — вже заражений."

Ранок в Унт-Гхрумі завжди починався однаково — з гучного хлюпання каналів, різкого скреготу м'ясорізок і кисло-гнилого пару, що здіймався з тріщин підземних казанів.

Навіть зараз, із самого ранку, масивні кам'яні труби рвуть кіптяву у сіре небо. Звідкілясь долинають приглушені крики: то чиїсь голоси — можливо, спійманих гномів, можливо, звуки з фабрик, де безперестанку стогнуть механізми, перемелюючи метал і плоть.

Вулиці нібито освітлені — але це лише оманливе світло, як у гнилій плоті, що ледь мерехтить у темряві.

Ранок тут — це не час доби, це стан тіла. Місто розплющує очі — не виспане, а лише вкрите за ніч мокрими, закіптюженими віями диму.

Корені дерев, наче здута сітка вен, тягнуться крізь усе тіло міста.

Муровані стіни із червоної глини, сплутане, наче клоччя, волосся, борода, що проросли з підмурків, зморшкуваті обличчя, схожі на древні печери, жалюгідні навіси, що тремтять на вітрі, кам'яні лабіринти Старого Унт-Гхруме, глухі провулки, стічні канами, що прорізали землю, немов тріщини у гробницях, спустошені пустирі й руїни, лавки з протухлими еліксирами, старі лікарняні койки, косі вежі, покинуті у смердючій гавані військові кораблі-урукуали з металевими клешнями, що підхоплюють запальні кулі під час атаки — усе це місто вдихає одним великим, брудним, смердючим подихом.

Місто живе своїм звичним, в'язким ритмом.

Як жива плоть — воно пульсує, стискається і розширюється. Його дихання — це не повітря, а запах страху і порядку.

Після свята Горимірула, на площі Святого Габора вже дзвенять ритуальні бубни храму Трольяхчої Нори. Щогодини з центральної башти випускають хмару "ранкового духу" — суміш звареної слизу, попелу і забродженого грибного жиру.

Для того, щоб ті, хто забув — згадали. А ті, хто щойно народився — знали, чим пахне батьківщина. Бо пам'ять тут — це не слова, це те, що втирається в шкіру.

На центральній площі, біля жалюгідної лавки, вже почалася звична бійка за гнилу кістку під час роздачі м'яса.

І хоч було лише ранок, вулиці вже кишіли народом: підлітки з іклами на обличчі мазали себе болотом, перемішаним із кров'ю свіжозабитого ворога і дорожнім пилом. Кажуть, від цього м'язи ростуть швидше.

Старі монотонно замазували щілини в стінах часником і смердючою маззю — щоб відганяти смерть.

Навіть у дітей за поясами — крихітні фляжки з ароматом "малої покори". Їх обов'язково наносять перед тим, як іти до школи. Щоб не задавати зайвих питань. Бо питання — це шкідливо. Це заразно. Це може сказати вам будь-який учитель.

Не ставити запитань — тут не просто правило. Це щоденний ритуал волі. Як щоденне зречення себе заради витримки.

Старий лихвар, що торгує дрібними речами, награваними під час набігів (я ще пам'ятаю його з походу на Хард, хоча вже не згадаю, як його звати), монотонно блює просто на бруківку. Вночі він знову пив без перепочинку. Схоже, той бій із Яруїнами не дав йому спокою. Його шлунок — єдине, що ще хоч якось намагається щось переварити.

Я йду далі, вулицями, що давно втратили імена. Минаю закутки, петляю, виповзаю із провулків, забризканих трупною багнюкою. Хтось штовхає мене у бік, я навіть не озираюсь.

Цей скотський мурашник називають Воронячими Воротами. Гнилі халупи, зліплені одна на одну, як німічні старці без костилів, утворюють кишечник цього замкненого космосу — нашого лабіринту часу.

І якщо все місто — це утроба, то Воронячі Ворота — це його глотка. А ми — пожива. Або блювота. Залежно від дня.

Від берега ріки здіймаються стіни, мов ребра, що стримують її, аби вона не вирвалася із черева материнської глини. Їх підтримують чорні маслянисті механізми мостів і шлюзів — тримають міцно, щоб те, що колись було водою, не розтеклося і не нагадало нам, що є щось таке, як плин часу.

На головній площі вже виставили вози з рештками загиблих. Звісно, після часів Гондозабура, а може, й раніше, їх ніхто не вшановує. Слово "вшанування" тут давно стало застарілим.

Тепер усе просто — сортування. За ступенем корисності запаху. Хороші шматки — в казани. Ті, що смердять — на добрива. Кишки й сухожилля — для бомб. Ми нічого не марнуємо. Навіть смерть у нас працює.

Крізь цей бруд і збиральництво лунає музика. Не пісні — а удари кісток об кістку. Ритуальні марші, що супроводжують новини, неначе саме Час крокує за розкладом, і вимагає, щоб його самого з'їли.

Малий орчонок із покосившимися очима волає останні новини. А новини прості: клан Кружляючих знову втратив три сотні голів. Для них це звично.

Вонючі з Півдня запропонували союз, але їхні солодкі обіцянки були "занадто нудотними". Це ніколи не віщує добра. Це підозріло. А отже — незабаром почнуться чистки.

У багатьох уруках дітей уже готують до нової мобілізації. Гарлам потрібна свіжа кров.

І ніхто не задає запитань.

Смердить тухлятиною і паленою шкірою — отже, це правда. Зловоння, бруд і лайно — це внутрішній хребет Унт-Гхруме. Сморід — його ехо, його сенс, його кров. Сморід — це Закон.

Незабаром я дістанусь фабрик. Уже видно, як на краю промитої виїмки у землі здійснюються крани, схожі на худих чапель; місцями вони рухаються, підганяючи змучені бригади нічних полонених робітників.

Під вагою власного тіла гойдаються ланцюги, схожі на омертвілі кінцівки, і з брязкотом уповзають до обертових зубчатих коліс і маховиків. Місто гуде і наповнюється луною, мов порожнє черево.

Чорний віз із земляним тролем насилу пробирається крізь натовп собі подібних, навантажених рудою, лісом, чавуном, сталлю і склом.

Серпик місяця, що згас у смердючій воді прокидаючогося до другого життя ранкового міста, відбивається крізь веселкову плівку бруду — фекалій і хімічних відходів, які надають воді підозріло застійного вигляду.

У темних закутках, на межі фабричного сектору, де труби закопані так глибоко, що гудять, немов горлянка вмираючого чудовиська, — там, де завжди вогко, навіть коли навколо посуха, — сидить старий майстер-ароматник.

Кажуть, він втратив язик, коли куштував кислоту шостого розливу. Тепер він лише фиркає, кривиться і "пише" запахи. Не формули — поезію. На стінах. Обвугленими пальцями. Просто по іржі.

Його ніхто не читає. Але я читаю. Іноді.

На одній зі стін написано:

*"Грибний попіл, гнила кістка,
І струпи тих, хто ще живий.
Не вір, що кров — завжди під шкірою,
Лише сморід покаже, хто тут свій."*

Я проходжу повз. Не обертаюсь. Він уже мене помітив — поворухнув єдиним оком, решта в ньому давно мертва. Усе, що залишилося — нюх. І біль. Ми з ним схожі.

Під ногами шелестить хрящовий килим — старі шари м'ясних залишків, засохлих настільки, що в них уже пустили коріння плісняві рослини. Вони не цвітуть, вони гниють назовні. Кожен крок лунає, як хруст черепа.

Згори звисають канати з прив'язаними скелетами. На свята їх підпалюють. Ритуал називається "Провітрювання мертвих". Сьогодні — не свято, але де-не-де щось усе одно горить. Тут завжди щось горить.

Старі запахи не зникають — вони накладаються шарами, як кільця дерева. Десь там, під верхньою скоринкою кіптяви, досі живе сморід першого вождя. Так кажуть.

Тому ніхто й не миється — бояться змити пам'ять.

З найближчого підвалу вибігають троє підлітків — в одного блювота з кров'ю, в іншого нога перемотана брудною ганчіркою, третій, регочучи, махає мішком із гниллю — смердить так, що навіть щури тікають.

"Новий рецепт страху!" — вигукує він і зникає в провулку.

Їм весело. Поки що.

У крамниці "Сім Ароматів" господині Морб на полицях висять банки з органами — кожна зі своїм ярликом.

"Сльоза хоробрості" — мутна рідина з осадом.

"Око боягуза" — дешевка, але користується попитом.

"Кисіль божевільня" — рідкість, із мозку гобліна.

Морб хихикає, шепоче кожній банці ім'я, цілує пробку. Пробка тремтить. Вона має контракт із фабриками: вони беруть у неї інгредієнти, вона — тіла. Замкнене коло гниття. Кругообіг.

Високо над усім цим, у вузькому віконці на верхівці старого Храму Тролячої Нори, висить ворон із глини, чорніючий на тлі диму. Він не каркає — він виділяє сморід. Постійно. Невидимо. І вся округа вважає це благословенням. Кажуть, якщо ти більше не відчуваєш його запаху — ти вже мертвий.

Високо над гамірним базаром, на верхівці облупленого будинку з іржавими віконницями, зі скрипом відчиняється віконце. З нього вилітає важкий клубок — учорашня тухла юшка, клапті шкіри й кілька обгризених котячих черепів.

Мокра, липка маса зависає в повітрі, на мить застигнувши у химерному танці, а потім розлітається на всі боки, залишаючи жирні плями на стінах і одязі перехожих.

Котячі голови, блимаючи голими черепами в тьмяному світлі, затанцювали в повітрі — невпевнено, уривчасто, наче забули, як падати.

Сірі щурі миттєво підхопили здобич, а те, що не стало їхньою їжею — зникло в живій, шевелячійся землі, засмоктане підземними червами, чиї тіла давно проросли в інфраструктуру міста.

Разом із падінням цієї дивної трапези зі стіни зірвалася стара сітка — криво прив'язаний дріт, іржавий і роз'їдений, роздер цеглу, зачепив кістку, що стирчала зі стіни, й упав вниз, блиснувши брудним металом.

За ним посипалося сіре лушпиння — облізла штукатурка і каплі смердючої жовтої фарби.

Старі будинки тут линяють, як хворі тварини.

Небо над містом вже давно не небо у звичному сенсі. Небо Унт-Гхруме — це каламутна завіса. Щільна, сіра, у деяких місцях продірявлена чорними розривами, прорізана клаптями диму з фабрик і поховальних вогнищ. Вона нависла над містом, немов шкіра давнього чудовиська.

Вдалині, над дахами, повільно плывуть сторожові аеростати. З їхніх пузатих корпусів опускаються тонкі струмені газу, що осідають пилом на обличчях перехожих.

Там, де розлетілося вміст відра, по бруківці розпласталися пульсуючі нутрощі — клапті кишок, жовчні міхури, згустки легеневої тканини. Хтось втратив їжу, хтось — життя. Але ніхто навіть не обернувся.

Тільки я подумав: занадто вже щедро розкидаються добром у наші часи.

Від самого міста підіймається безперервна пара — тепла, липка, як дихання пораненого гіганта. Але сьогодні — базарний день, і в районі Багряної Долини старий сморід тимчасово приглушено — хоча б частково — яскравішими, гострішими ароматами: прокислі помідори змішуються із запахом дешевого олії, в'ялена риба димить на сонці, а перець, цибуля і пекучі трави роз'їдають очі.

Ринок тут — не просто місце торгівлі. Це арена, театр і святиня водночас. За лотками стоять торговці з перекошеними обличчями, натягнутою, мов барабан, шкірою, яка ось-ось може лопнути.

Одні пропонують бритвені гланди диких кабанів, інші — зілля на основі утилізованих снів, зібраних у вмираючих.

Грудками лежать сушені очі, пластини луски, обвуглені серця. Все має свою ціну — особливо, якщо смердить як слід.

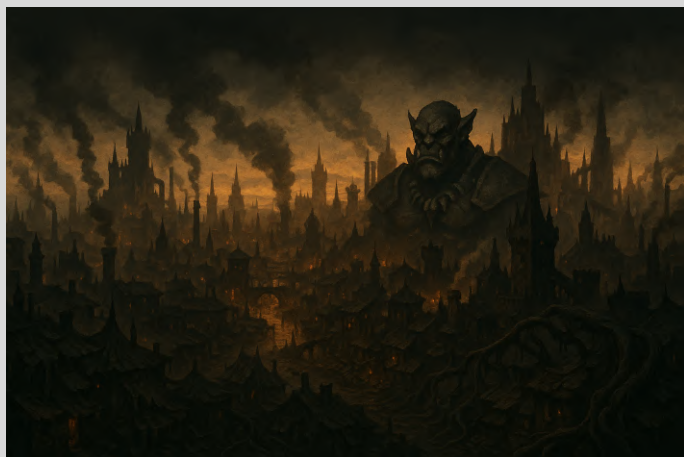
Окремо, в кутку біля вежі покаліченого громили, жінки — якщо це були жінки — мляво перебирають кістки, немов в'яжуть із них мереживо.

На їхніх губах — попіл, на пальцях — жир.

Одна з дітей підповзає до лотка з ароматами, вдихаючи, наче благовоння, запах отрути. Він заплющує очі від задоволення, а мати гордо ляскає його по потилиці:

— *Нюхатимеш — виростеш сильним.*

Це тут — **молитва**.

У цьому місті не їдять — тут усе поглинають.

Не дихають — просочуються крізь шари повітря, немов слиз, що стікає по склу.

Кожна тріщина в стіні дихає власною історією, кожен шов на одязі пахне своєю долею.

А у глибині фабрик, там, де обертаються найстаріші вентилятори, де хриплять м'ясні насоси і у скляних бочках булькотить слиз, що зберігає пам'ять усіх невдач — вже йшов він.

Тихо.

Непомітно.

Трохи осторонь від світу, який давно вирішив: нічого змінити вже неможливо.

Розділ II. Ні зовні, ні всередині

Іноді мені здається, що я сам став частиною цього міста. Не істотою, не тілом — функцією.

Пахну правильно — отже, живу.
Повертаю туди, куди веде запах.
Тут немає «чому». Є лише — смердить чи ні.

Я вже майже звернув до старої арматурної пекарні, де вчора вбили трьох — запах крові там тримається довго, різкий, бадьорить. Але раптом — застиг.

Щось зламало звичний порядок.

Не смердить. Точніше — смердить інакше.
Чисто. Обережно.
Наче не з цього шару. Запах тонкий, майже невидимий, але чіткий, як голос серед стогону.

Я нахилився.
Канавка. Звичайна сіра слизь. Але там — ВІН.

Я — завмер, як звір.
Я втягнув повітря, наче вперше вдихнув і закричав у світ.
Ніс, що завжди знав, що шукати, тепер шукав те, чого не знав.

Я більше не відчував себе частиною дороги.
Я — випав із неї.
Я стояв не в бруді, а в порожнечі, наче реальність обійшла мене стороною.

І все, що в мене залишилось — запах.
Запах чогось чужого, забутого, неможливого.
Луг? Квіти? Дитинство, якого не було?

Такого я ніколи не відчував.
Навіть не знав, що знаю, що ніколи не відчував.
Жоден труп не смердів так. Жодна слизь.

Трава? Квіти? Я чув такі слова в дитинстві, у маренні старої знахарки. Але не вірив — це вважалося ознакою божевілля.

Пульс різко вдарив у вуха. За спиною хтось голосно позіхнув, з вікна плеснула сеча — але я не почув.

Я не міг відірватися від думки:
Чому це тут? Чому — я?
Жоден орк не повинен це відчувати. Це чуже.

Я йшов крізь базар, не дивлячись під ноги.

Тут і так ніколи не було чисто, та й сенсу обходити — не було.
Якщо хочеш дістатися — йди прямо.
Навіть якщо під ногами тепла маса, навіть якщо вона ворухиться.

Місто пережовує тебе зовні і зсередини.
Ми тут не ходимо — ми ковзаємо.
Просочуємось між шарами гнилі, як слиз стікає по склу.

Іноді мені здається, що я давно вже не істота, не тіло — а частина механізму.
Функція.
Пахну правильно — отже, живу.
Повертаю туди, куди веде запах.
Тут немає «чому». Тут є лише — «смердить чи ні».

Я вже майже звернув до старої арматурної пекарні, де вчора вбили трьох — запах
крові там тримається довго, різкий, бадьорить.
І раптом — завмер.

Щось порушилось.
Звичний порядок збився.
Не смердить. Точніше — смердить... інакше.

Чисто. Обережно.
Наче не з цього шару.
Запах тонкий, майже невидимий — але чіткий, як голос серед стогону.

І я раптом перестав бути собою.

Канавка.
Сіра слизь.
Звичне місце. Але всередині — щось. Хтось.
Хтось, хто не належить ані цій ямі, ані цьому ранку.

Я завмер, як звір, що втягує запах.
До цього дня його ніс був компасом. Інструментом.
Тепер він шукав не ціль, а питання.
Він вдихнув повітря так, наче вперше — не щоб визначити, а щоб зрозуміти, що він не
знає.

Він більше не відчував себе частиною дороги.
Він випав із неї.
Він стояв не у бруді, а у порожнечі.
Наче реальність відійшла на крок убік.

І все, що у нього залишилось —
Запах.

Запах чогось чужого, неможливого.
Із присмаком божевілля.
Тепер він — у його ніздрях.
У горлі.
Усередині.

Неможливість події рванула пульсом у скроні.
Хтось за спиною позіхнув. Нічого особливого. Із вікна плеснула сеча на бруківку. Він цього не почув.

Він стояв, вчепившись за мить,
Немов за край розірваної тканини світу.

Чому це тут?
Чому він?

Він не мав цього відчувати.
Ніхто з них не мав.
Це чуже. Це — вторгнення.

Запах був, як пам'ять, якої в нього ніколи не було.

Розділ III. Слід

Він рушив далі, вже не зовсім у тому ж ритмі. Його крок більше не збігався з пульсом міста. Він дихав — не так, як решта. І вперше йому було страшно не тому, що щось загрожує, не тому, що хтось може його вбити, а тому, що щось може бути — іншим.

Він рухався так, як ходять ті, хто давно чекає змін. Не добрих. Не злих. Просто будь-яких, які він навіть не міг би описати.

Його хода перестала бути важкою. Кожна ступня врзалась у бруд із такою точністю, ніби він усе життя ходив цими маршрутами, хоча й сам би їх не намалював.

Його дорога завжди йшла дещо осторонь від прямих шляхів, але тепер він більше не петляв. Він ішов упевнено, голосно ступаючи, розмашисто. Ні, він не став відкритим до нового — але більше не ховався у своїх рухах. Принаймні, не ховався від самого себе.

Він йшов, коли інші стояли, і стояв, коли інші йшли.

Він майже не відчував землі під ногами, не дивився на вивіски, на кров, на згарища, не помічав, як хтось зламав щелепу м'яснику на крамниці. Усе відступило. Залишився лише слід.

Він відчував його, як спрагу.

Не лише носом — у нутрощах, у кістковому мозку, у найтемніших закутках свідомості.

Десь поруч він знову вловив ту саму ноту. Короткий спалах, наче світло у кишці печери. Невловимий. Чистий. Майже невагомий.

Запах не мав форми. Не мав сили. Але мав волю. Він тягнув.

Він звернув у Стару Забійну Арку — туди, куди навіть бійці давно не ходять. Туди, де стіни покриті чорною пліснявою, а зі стелі капає мутна жовч.

У вузькому проході, між давно покинутими власниками ящиками зі старим мотлохом, він побачив її.

Маленька. Мовчазна. Згорблена. Обличчя — не обличчя, радше маска: тонка, без емоцій.

Шкіра — сіра, майже прозора.

І жодного запаху. ВЗАГАЛІ.

Наче це не людина. Наче — порожнеча у повітрі.

Але одяг її... просякнутий.

Тонким, чужим, гірко-солодким ароматом. Не таким, як у орків. Не тухлим. Не м'ясним.

Запах, немов пісня, яку неможливо дослухати до кінця, але яка все одно звучить у голові, навіть якщо затулити вуха.

Вона підняла на нього очі. Не злякалась. Не відвернулась. Просто подивилась. Довго. Наче впізнала.

І він відчув у собі дивне ворущіння.

У грудях. У животі.

Щось схоже на голод. Але не той, що від нестачі їжі.

Він зробив крок.

Вона — ні.

Він підійшов ближче.

Вона підняла руку — не щоб захиститися, а щоб... дати?

Чи зупинити?

І саме в цей момент із-за рогу вивалився п'яний солдат фабричної гвардії. Побачив дівчинку, заревів:

— Відьма! Знову тут швендяєшся! — і заніс важку дубину, готуючись вдарити.

І тоді він кинувся вперед. Без думки. Без наказу. Без причини.

Просто інстинкт. Не захистити.

Зберегти запах.

Вони покотилися по бруківці.

Солдат хрипів, харкав кров'ю, але вже не міг піднятися.

Він зламав йому щелепу.

Розтросив ніс.

Запах крові — рідний, знайомий. Але не той, що він шукав.

Коли він підвівся — дівчинки вже не було.

Лише ледь вловимий слід її запаху ще висів у повітрі.

Як луна.

Як порожнеча, яку тепер необхідно заповнити.

За будь-яку ціну.

Він оглянувся.

Розгублено, як дитина, що загубилась у нетрях.

Піднявся і пішов.

Пішов майже так само, як завжди.

Але кожен крок тепер відлунював не в ногах, а всередині черепа.

Наче хтось увімкнув у ньому ліхтар і направив промінь на стіни, які він до цього вважав безбарвними.

Розділ IV. Залізо і дух

Ранок у штабі смердів сіркою, потім і металом.

Жодної витонченості — лише функціональне тепло, ніби самі стіни брали участь у бойових діях.

Гроншар витер лоба — з-під шолома все ще сочився кіптявий піт. Він щойно повернувся з ранкового патруля.

Троє новобранців, десять кілометрів через отруєну зону.

Один помер.

Інший обмочився.

Звичайний день.

Він пройшов крізь вестибюль, стіни якого були розписані гаслами:

"Чиста кров — чиста воля"

"Рейх смердить перемогою"

"Якщо ти не пахнеш — ти не орк"

На другому поверсі його вже чекав Ска'Рал.

Той сидів за масивним столом, навколо — карти, схеми, банки із засушеними частинами тіл.

Він, як завжди, був гладко поголений, у чистому мундирі. Навіть у цьому він був чужий бруд, хоча народився у ньому. Просто навчився його використовувати, а не носити.

— Гроншар, — без церемоній промовив він, — ти виглядаєш так, ніби взагалі не спав.

— Спати стало... голосніше, — кинув Гроншар і сів.

— Кажуть, ти влаштував різанину біля Завареної Арки?

— Один із наших підняв руку на когось... неправильного.

— «Неправильного»? — Ска'Рал усміхнувся. — Ми ж не в книжці, брате. Тут усе або смердить як належить, або ні.

Гроншар помовчав, потім, наче між іншим, вимовив:

— Дівчинка. Дивна. Без запаху.

— Ненюха?

— Можливо. Але навколо неї...

Він замовк.

Ска'Рал подивився на нього уважно, вивчаючи.

— Такі небезпечніші за будь-яку армію. У них немає коду, немає підпорядкування. Ми повинні вирізати їх. Повністю. Це... пухлина суспільства.

Він відкинувся назад.

— Я якраз хотів із тобою про це поговорити. Не про дівчинку. Про те, що має з'явитися замість таких, як вона.

Гроншар глянув на нього з легкою насторогою, але промовчав.

Ска'Рал відкинувся назад у кріслі, немов відсуваючи від себе все зайве.
Карти, банки з м'ясом, бруд — усе це було лише пилом на оболонці ідеї.

— Ти ж розумієш, — почав він спокійно, — система більше не справляється.
Ми тримаємо під контролем сотні уруків, ми будуємо, ми маршем топчемо провінції.
Але всередині... всередині ми гниємо.

Гроншар мовчав, слухав.

Ска'Рал продовжив, злегка нахилиючись уперед, дивлячись не в очі, а наче крізь них — у саму суть.

— Все, що у нас є, — тримається на страху і смороді. Ми не живемо — ми тиснемо. І так, це працює. Тимчасово. До наступного бунту, до чергового багаття з ненюхів.
Але якщо ти хочеш, щоб плем'я стало Імперією, а Імперія — вічністю, цього замало.

Він підвівся, пройшовся вздовж столу, пальцями торкнувшись однієї з банок із засушеною шкірою.

— Ми маємо перебудувати орка. Не як зброю. Як свідомість. Як структуру.
Я не хочу створити просто інструмент підкорення. Це примітивно.
Я говорю про архітектуру вірності. Про естетику служіння. Про біохімічний код, де сама молекула запаху стає ідеєю.

— Що ти пропонуєш? — нарешті промовив Гроншар, все ще насторожено залишаючись у півтіні.

Ска'Рал обернувся до нього, голос знизився до шепоту:

— Ми створимо основу нового мислення. Не через гасла. Не через кийки. А через потяг.

Ти знаєш, як запах минає розум. Він проходить повз волю. Прямо в серце. В інстинкт.

Запах, який не наказує — а кличе.

Який не ламає — а підкорює, як самка у шлюбний період кличе самця.

Ти відчуваєш — і ти вже згоден.

Зі захватом. З жагою. З вдячністю.

Він замовк. Лише слабкий гул вентиляції гудів у металевій коробці штабу.

— І це не буде просто покора, — додав він. — Це буде вибір. Але вибір, що вже вбудований у кістку.

Ми дамо орку те, чого в нього ніколи не було — мету, що вище виживання.

Ідеал, у якому він не повинен сумніватися. Не через страх.

Тому що він його відчуває. Кров'ю. Як істину.

Він знову сів, рівно, спокійно.

— Для цього мені потрібен ти.

Ти відчуваєш так, як не відчуває ніхто.

У тебе нюх на структуру. Ти не просто знаєш запахи — ти розумієш їх, як поет розуміє ритм.

Гроншар дивився на нього. Обличчя залишалось спокійним. Але всередині — щось зсунулося.

Ледь помітно. Мікроскопічна тріщина. І все ж...

— Що тобі потрібно? — запитав він нарешті.

— Усе, — відповів Ска'Рал. — Усі компоненти. Усі рівні допуску.

Твої руки. Твоя голова. І твоя совість.

Він уперше за всю розмову посміхнувся.

Посмішкою тих, хто ніколи не сумнівається.

Гроншар кивнув. Але це був не згода. Це була відстрочка.

Пекарні, бійні, есенції, лабораторії — все під тобою.

Ти створиш це для мене, Гроншар. Для нас.

Він знову кивнув. Невпевнено.

Але всередині... всередині залишилася пауза, не заповнена згодою.

Розділ V. Уламки рутини

Командир Гроншар Кривонос був на службі ще до світанку.
Хоча в Унт-Гхрумі світанок — поняття філософське.
Тут ніколи не буває по-справжньому світло.
Лише змінюються відтінки кіптяви: від чорної до темно-сірої.

Він знав це краще за всіх — із юності, з перших боїв на Зубчастих Пагорбах, де бруд був густіший за кров.

Зараз він стояв посеред плацу, де збиралися новобранці.
Ліворуч — смердюча канава з залишками нічних пиятик.
Праворуч — іржава бійні, переобладнана під казарму.
Перед ним — шеренга молодих орків: зелені, налякані, похмурі.

Хтось тремтів, хтось шепотівся. В одного підгиналися коліна — надто юний.

— У стрій, падли, — спокійно промовив Гроншар. Без крику. Але голос різав, як уламок скла.

Кроки збилися. Декілька стали криво.
Він підійшов, не поспішаючи, підняв одного за шию — той закашлявся, сеча стекла по ногах.

— Придатний, — кинув його назад у стрій.

— Ти, — вказав на іншого. — Що відчуваєш?

— С-сер?

— Носом. Що чуєш?

Новобранець завмер. Втягнув повітря.

— Пліснява... м'ясо... бензин?

— Неправильно. Це страх твого сусіда. Запам'ятай.
Він пахне, як вчорашній жир із сіркою.
Хто не розрізняє — перший здохне.

Він пішов далі.

В ангарі стояли чорні візки. Кожен — із тілом.
Мертві не пахнуть однаково — він це знав.

Ось один — герой: пахне димом, металом і смаженим м'ясом. Таких — у ритуальні пахощі.

А ось цей — боягуз, втік під крики і здох у ямі. У нього тухлий, провалений запах. Таких — у бомби.

Кладовщик шепотів поряд:

— Цей для Гільдії Кістяних. Вони роблять із таких музичні інструменти. Звучать, як молитва про смерть.

Він кивнув.

Усе було, як завжди.

Але всередині, під формою, під бронею, у ніздрях сидів той інший запах — все ще витає. Ледь вловимий. Він заважає зосередитися. Він ставить питання.

Далі була казарма. Там — запах поту і бунту.

Хтось серед новобранців уже бубонів єресі — це відчувалося.

Сморід думки. Її не внюхаєш одразу, але з часом вона бродить, як підгнилий лікер у бочці.

Гроншар увійшов, не знімаючи рукавичок.

— Спалити матраци.

— Але, сер...

— Я сказав, спалити. Тут пахне сумнівом.

Солдати кинулися виконувати наказ у паніці.

Він вийшов, сів на край старої платформи, з якої раніше скидали мертвих у вагонетки.
Тепер — лише він.

Сидів. Довго. Вдихав.

Усі запахи були знайомі.

Усі — у межах норми.

Крім одного.

Того, якого тут не мало б бути.

Розділ VI. Аромат перемоги

Лабораторія була не святилищем — радше місцем розрахунку.

Просторий зал без вікон.

Метал, бетон, прозорі контейнери з рідинами різної густини та кольору.

Підлога — чиста.

Повітря — густе, із присмаком перегрітого заліза й ледь відчутною ноткою чогось солодкуватого.

Тут не кричали.

Тут усе говорили цифрами.

Я був тут не сам. Я був тут з ідеєю.

Не з наказом Ска'Рала — той залишився у коридорах.

Я стояв у центрі й знав: зараз я створюю не зброю.

Я створюю стан.

Такий, у якому все працює.

Де кожна деталь суспільства — спокійна, точна, зрощена з іншою.

Де орк не шукає сенсу — бо сенс уже вплетений у його подих.

Мені не потрібне було панування.

Я не хотів влади.

Я хотів рівноваги.

Такої, у якій немає спалахів страху, раптової люті, вагань.

Я хотів, щоб наша цивілізація не виживала — а існувала.

Спокійно. Цілісно.

Не як м'ясо в ланцюгу.

А як тканина, де кожна клітина знає своє місце.

Мої руки діяли швидко.

В одній пробірці — екстракт дисципліни, видобутий із тих, хто ніколи не відступав.

У другій — настоянка злагодженості, знята з поля, де солдати рухались без команди.

У третій — фермент зі сліз, пролитих після перемоги.

Не відчаю. А полегшення.

Я додавав краплі.
Без пафосу. Без ритуалу.

Кожен рух — точний.
Кожен замір — перевірений.

І запах, що народжувався, — не лякав.
Він був правильним.
Чистим, як чіткий порядок.
Прямим, як крок.
Привабливим, як відповідь на всі питання.

Я вдихнув. І — провалився...

Усередині щось клацнуло.
Десь за реакцією — за формулою, за механізмом — народилось видіння.

Я побачив армію.
Не натовп — стрій.
Сотні, тисячі фігур.
Вони йшли. В унісон.
Без люті. Без хаосу.
З гідністю.
Під прапорами, що не тріпотіли, а стояли — як вісь світу.

Ска'Рал — високо, як сталевий маятник.
Я — унизу. Я — серед. Я — частина.
І я був спокійний.
Усе було на своїх місцях.

Але потім —
пляма кольору.
Наче помилка.
На полі, де не мало бути відхилень.

Дівчинка.

Стоїть одна.
В руках — квіти.
Ніяких гасел.
Ніякого наказу.

І запах.
Чужий.
Тепло весни, якої в нашому світі не існує.

Він ударив — не в ніздрі, а в шию.
У живіт.
Як відчуття, що не перекладається словами.

Хтось постукав у двері.
Я похитнувся.
І все зникло.

Марш зник.
Кроки зникли.
Залишилася лише тиша.
І погляд.

Я моргнув і остаточно прийшов до тями.
Усе на місці.

Пробірка в руці.
Запах — стабільний.
Розчин готовий.

Мабуть, я просто втомився.
Я не спав кілька днів і мені явно потрібне було перезавантаження.

І все ж...

Я заніс формулу.
Позначив номер:
9G-Альфа: ЄДНІСТЬ.

Записав. Закріпив.
Перевірів.

Працює.
А отже — **все під контролем.**
А решта... потім.

Розділ VII. Вогонь, тавро і слово

Зала Очищення була видовбана в глибині скельного урвища, в самому серці старого Трупного Кварталу, де стіни століттями вбирали кіптяву, стогони й гній.

Під стелею — факели у черепах, кожен із яких колись належав зраднику.

Вони чаділи не звичайним полум'ям, а особливою жирною сажею — сумішшю мазуту, крові та висушеної ненависті.

Вздовж стін — важкі колони, обмотані ланцюгами.

На них було вигравіровано:

«Якщо ти дихаєш — ти маєш служити».

Жодного вікна.

Жодного виходу.

Лише одна двері — й одна воля.

На сходах стояли Пси Рейху — еліта.

П'ятдесят орків.

Обрані з-поміж сотень.

Кожен із них пройшов Кістяний марш, їв м'ясо переможених, довів, що тіло — це глина, з якої можна виліпити волю.

У них не було імен — лише номери.

Вони зреклися кланів, матерів, страху.

Один вирізав собі очі, щоб більше ніколи не бачити слабкість.

Інший вирвав собі язик, щоб не говорити зайвого.

Та все ж... усередині кожного — палахкотіло збудження.

Їх перекручувало від передчуття.

Щось мало статися.

Сьогодні — ніч, коли орк перестає бути плоттю й стає ідеєю.

Барабани. Потужні, глухі удари, мов кроки велетня.

Над ними — рев труб із мертвих рогів.

І тоді... він увійшов.

Ска'Рал Ух-Зер.

Високий. Без обладунків.

На ньому — лише плащ із шкіри полеглих вождів.

Обличчя вкрите глиною, на якій вирізьблено символи:

Жертва. Порядок. Перемога.

Він не йшов. Він рухався, як думка, як наказ, який уже був даний і просто дійшов до тіла.

Натовп — а за межами ритуальної зали на площі стояли тисячі — гудів, мов ураган.

Кожен орк відчував, як у ньому наростає вогонь.

Ска'Рал підняв руку. І зала — завмерла.
Ні подиху. Ні шереху. Лише вібрація від його погляду.

Він заговорив. І його голос був, як мед, перемішаний із порохом.

— Сьогодні...
Сьогодні ми ховаємо старих орків.
Тих, хто вагався.
Хто думав, що розум важливіший за кров.
Хто вірив, що воїн може мати вибір.

Сьогодні...
Ми народжуємось наново.
Без болю. Без сумнівів. Без імені.

Армія — це не тіла.
Це не зброя.
Армія — це подих єдиної волі.

Ми більше не терпітимемо хаосу.
Ми більше не будемо вдихати сморід сумнівів.
Сумнів — це гниль.
Гниль — це смерть.

Я — ваш ніс. Я — ваш розум.
А ви — мої руки.

Він зробив паузу.
Натовп стогнав, видихаючи. Хтось бив себе в груди.

— Ти — орк.
А значить, ти мусиш віддати. Все.
Кров. Руку. Око.

Але головне — ти мусиш віддати «Я».

Тому що лише той, хто порожній усередині, може бути наповнений державою.

Він дивився у залу.
Кожен орк — у трансі.
Вони вірили. Жадібно. Несвідомо.

Він опустил руку.

— Принесіть **формулу**.

Внесли чорний скляний куб.
Всередині — світлосяюча бурштинова есенція.
Над ним — легке марево.
Запах. М'який. Тягучий.
Як кров немовляти у ритуальній пісні.
Як віра, яку неможливо пояснити — лише ввібрати.

Кожен із п'ятдесяти підходив до жертovníка.
Без слів.
Проходячи фінальну межу:
бруд, вогонь, тавро, зречення.

І — схилявся.
Не перед богом.
Перед механізмом, частиною якого сам став.

Гроншар стояв у тіні.
Складені руки, шрам на губі, гострий злам плеча.
Він знав цих чоловіків — знав їх краще за будь-кого.
Він кував їх, як кують лезо.

І все ж...
Ритм.
Барабани били правильно. Голосно.
Голоси здіймалися в унісон.

Але... не так.
Не той такт.
Він відчував: кожна шестерня цього механізму рвалася вперед, змагаючись,
викрикуючи голосніше за інших.
Машина кричала.
А мала — дихати.

Його формула працювала.
Але не як мотор — як натовп.
Не як воля — як марево.

І ось — останній із п'ятдесяти.
Голка точно входить у груди.
Рідина вливається.
Орк відступає — і завмирає.

Гроншар одразу помітив.
Він не кричав. Не ревів.
Стояв.
Повільно, дуже повільно — піднімаючи голову.

Очі — широко розплющені.
Губи тремтять.
Руки — стиснуті, наче в молитві.

І раптом — **сльоза**.
По щоці.
Чиста, гаряча.
Потім — друга.

Орк плакав.
Не від болю.
Не від страху.
Він плакав від щастя.
Від благоговіння.
Від того, що був допущений до священного акту.
Від того, що тепер — частина.

І саме це...
саме це
змусило Гроншара **відступити**.

Він хотів побачити точність.
Злагодженість.
Рівновагу.
А побачив — нестямність.
Сліпу віру.
Екстаз.

Він зробив крок уперед.
Хотів щось сказати.
Але орк поглянув на нього.

І в тому погляді було все:
поклоніння,
підкорення,
нескінченна, **німа вдячність**.

Наче він дякував своєму творцеві за те,
що той дав йому право перестати бути собою.

І саме в цей момент —
гуркіт.
Барабани вибухнули.
Зала наповнилася криком.

Ска'Рал піднявся на вівтар, руки догори:

— *Віднині ви — кров Рейху!*
— *Ви — мої мечі, мої легені, мої очі!*
— *Через ваші тіла тече Честь!*

— Через ваші крики лунає Правда!
— Через вас я увійду в історію як Носій Єдності!
— Ви — НАРОД ЄДИНОЇ ВОЛІ!
— ОРДА БЕЗ СУМНІВІВ!
— ВИ — ЦЕ Я!
— А Я — ЦЕ ВІЙНА!

Ревіння було таким, наче руйнувалися стіни самого світу.

Підлога тремтіла.

Орки били себе в груди, кусали губи до крові, лизали каміння під ногами.

А той — усе ще стояв.

Один.

Усе ще плакав.

І Гроншар, дивлячись на нього, розумів:

формула працювала.

Але не так, як він її бачив.

А може — саме так, як її бачили інші.

І в цьому було **все**.

І — **нічого**.

Розділ VIII. Архітектор подиху

Башта Командування здіймалась над містом, наче гнилий зуб — чорний, гострий, смердючий металом і старими перемогами.

У ній не було вікон — лише вентиляційні шахти й вузькі бійниці.

Всередині — холод, навіть коли весь Унт-Гхрум палав у світлі багать.

Гроншар піднімався гвинтовими сходами.

Внизу, в залах, новобранці били себе в груди, вигукували мантри й змащували вуса ритуальною слиною.

Вгорі — тиша.

Там жив він.

Ска'Рал.

Він чекав. Стояв біля великого напівкруглого вікна, за яким — лише дим, аеростати й повільно сповзаючий попіл.

— *Гроншар, — сказав він, не обертаючись.*

— *Я тут.*

— *Ти бачив їх. Вони стали тими, ким мали стати.*

Гроншар не відповів. Він згадував очі того одного. Сльози. Тишу.

І маску благоговіння на його обличчі.

— *Ревіли, як боги, — продовжив Ска'Рал. — І знаєш, що цікаво...*

(Він обернувся, обличчя — ясне, усмішка — м'яка)

— *Формула спрацювала так, ніби ти не просто створив запах, а вплив у нього частину власної душі.*

Гроншар стиснув пальці.

— *Я дотримувався пропорцій.*

— *Знаю. — Він підійшов ближче. — Ти завжди був найвідданішим. Тому ти мені тепер і потрібен.*

Гроншар напружено підвів погляд.

— *Є проблеми?*

Ска'Рал не відповів одразу. Він дивився у вікно — не тому, що там було на що дивитись, а тому, що так краще думалось.

Потім промовив:

— *Поки що — ні. Але ти ж знаєш, брате... будь-які зміни — це пульс. Його треба тримати. Інакше ритм перетвориться на судому.*

Він повернувся до столу.

Повільно, майже з турботою, розгорнув карту.

На ній — кільце казарм, бараків, майстерень.

Ороче спляче серце.

— *Запах, навіть досконалий, — це не цвях. Його не втримати одним ударом. Він має стати тканиною часу.*

Проникати не лише в легені, а й у сни. Усередину.
М'яко. Ненав'язливо.

Він обернувся до Гроншара — спокійно, тепло.

— *Наші воїни сильні, але вони... молоді. Не за віком — за структурою.*
У них немає, ще немає, внутрішнього стрижня, як у нас із тобою.

Він зробив паузу, ніби чекав.

— *Їм потрібен ритуал. Повторення. Міст між несвідомим і служінням.*
І якщо ти, Гроншаре, — їхній ніс, їхній шлях, то тільки ти можеш стати тим, хто
надасть формі цієї віри чіткість.

Він підійшов ближче. Не владно — по-товариськи.

— *Ми пройдемо над містом. Непомітно.*
Крізь повітря, як подих предків.
Ти створиш летючий механізм. Він нестиме аромат.
Вночі.
У тумані. У дощі.
Уві сні.
Щоб зранку орк прокидався й не знав, чому він усміхається — але точно знав, кому.

— *Я не інженер, — пробурмотів Гроншар, майже автоматично.*

Ска'Рал поклав руку йому на плече.

Не як командир.

Як той, хто пам'ятає, як вони разом бігали коридорами академії, їли суп із гнилі,
сварилися й виживали.

— *Але ти знаєш, як пахне сумнів.*
І ти знаєш, як зникає страх, коли поряд — порядок.
Тобі не потрібно бути техніком.
Ти — архітектор духу.

Пауза.

— *Я вірю в тебе.*
Не як у ніс.
Як у рівного.
Як у того, хто здатен утримати форму нового світу.
Якщо ми не закріпимо це зараз — усе розсиплеться.
Ці хлопчачі роздеруть один одного, якщо залишаться без нас.
І ти... ти ж хочеш, щоб вони вирости у щось більше, ніж просто пси війни.
Ти ж не просто творець запаху.
Ти — їхній подих.

Він ледь стиснув плече.

— *Подумай про це. Не заради мене. Заради них.*

Повернувся до карти.

— Почнеш завтра.

Гроншар стояв кілька секунд.
Потім повільно кивнув.
Без слів.

Він вийшов у коридор, де під склепінням відлунювали маршові пісні, де гасла лунали, повзучи стінами.

Але всередині — тиша.
Там, де ще хвилину тому була думка —
тепер ішов дощ.

І в ньому падала **єдина крапля**.

Розділ IX. Ранок, який був собою

Вона прокинулася від повільного гудіння сонячного поля, яке грало на пелюстках її віконної мушлі.

Промені проникали крізь напівпрозорі стіни — не освітлюючи, а приглушено розтікаючись, наче вода, що пройшла крізь тонкий квітковий келих.

У тілі ще залишалась важкість сну, але голос — не голос, радше думка-усмішка — торкнувся її чола:

— *Прокинулася? Я вже п'ю настоянку в саду. Сьогодні все добре. Люблю тебе!*

Це була мати.

Старе, рівне світло її думок текло всередині, як тепла джерельна сіль, нагадуючи їй, ким вона є.

Вона потягнулася. Повільно.

Як тягнеться за вітром рослина, що знає — сьогодні немає причин поспішати.

На підлозі приховано пульсувала капсула звукового душу.

Вона стала в її центр, і капсула розкрилася, випустивши хвилю аромовібрації. Запах сріблястих трав, зливаючись із низькими звуками ковзної флейти, почав налаштовувати її поле.

Там не було води — усе очищення відбувалося вібрацією.

Запах і ноти, сплетені з квіткових частот, проникали невидимими струменями всередину її живота.

Тепло проходило крізь неї, як спів крізь порожню чашу.

День обіцяв багато світла.

Небо було блідо-жовтим, з крапленнями бірюзи, трохи гірчило ранковим вітром і несло широкими акварельними мазками розріджені хмари.

Тому — і не лише тому — вона вирішила поснідати не вдома.

Пройтися неквапом, гуляючи парком навпроти Акустичного Храму, там, де раніше було їхнє родинне гніздечко, місце, де вона провела своє дитинство.

Надягла мантию з легкої парашутної тканини — чи то це було нагадуванням про материнську ласку, чи то просто звичкою носити на собі частинку своєї роботи — і вийшла з дому.

Кафе на перехресті ще не встигло наповнитись, але вже дихало м'яким серпанком — там варили парову настоянку щастя, і вона, як завжди, брала її без вибору смаку. Просто чашу. Просто дозволити напою сказати їй, хто вона сьогодні.

Вона взяла піалу й поклала між долонями, як рослину. Відчула — запах весни, смак смутку й трохи солі.

Це було правильно.
Це було — і завжди буде — у ній.

Звісно, вона ніколи не забуде тих, хто не повернувся.

Навіть у вихідний день її рухи залишалися вивірено точними. Її тіло було натреноване для силових навантажень, і тому, за звичкою, у кожному її переміщенні читалася нотка робочого мінімалізму — розподіл волі в кожному намірі. Було задіяно лише те, що в цю мить було необхідно для поставленого завдання.

Вона була командиром стратегічного загону повітряних кур'єрів — Хранителів Потоків. Але сьогодні — небо було чисте, розвідка мовчала, і на цей день у неї було право на спокій.

Місто, столиця еллінів, де вона жила, називалося Елліан'Тель — у перекладі з їхньої мови це означало «Вікно в Легкість».

Його збудували не з каменю, а з живих структур, вирощених у синтезі з землею, повітрям і співом.

Будинки мали вигини, наче повторювали обрис вітру. У них не було прямих кутів — лише лінії руху. Тому вся архітектура текла, усе дихало.

Вулиці були м'якими, вимощеними з гнучких мінералів, які трохи пружинили під ногами. Крізь них ішли невидимі капіляри ароматичних потоків, що повільно, з різною швидкістю, упорскували в повітря ноти жасминової м'якості, фіалкової туги й медового заспокоєння. Принаймні, їй цього сьогодні хотілося.

Ці запахи не просто супроводжували — вони створювали настрої кварталів.

Квартал садів був легким, терпким, як ранок після дощу. Квартал бібліотек — сухим, як пил на старих пергаментях, але з підтоном тліючої свічки й свіжого молока. А на ринковій площі пахло грушевим варенням, запеченою корою, трохи димом — не від багаття, а від смажених каштанів.

На мить вона вийшла з потоку аромадумок. Повз проходив старий у мантиї-сітці, несучи за плечима струнну маску — інструмент, що звучав лише тоді, коли згадували минуле у доброму світлі, без болю. Він усміхнувся їй — і в повітрі залишився пилوک його батьківської доброти, ледь вловимий.

Її ім'я — **Лін'Айя Вела Тарне** — дісталось їй від матері, а її матері — від своєї. Ім'я нанизувало на себе силу жіночих втілень і означало:

Та, що спрямовує місячний голос крізь кам'яну тишу.

Але в загоні розвідників її називали просто **Лін**.

І ця лаконічність підходила їй більше.

Бо її реакція в бою була особливо швидкою — як рух крил колібрі.

Парк поступово наповнювався, нанизуючи на свою спіраль нові мережива сьогодення.

Діти каталися на паруючих капсулах — їхнє дихання запускало тонкі світлові кільця, і ті співали впівголоса.

Один кільцевий мотив, схожий на голос її сестри з дитинства, торкнувся її щоки, і вона здригнулася, усміхаючись.

У центрі площі жінка з волоссям кольору помаранчево-бурого листя видувала мильні бульбашки, у яких жили шматочки музики.

Кожна бульбашка, лопаючись, співала на свій лад.

Одна з них уже майже злетіла під саме небо, але випадковий потік вітру закрутив її — і з розмахом вона луснула об край круглого столу, за яким сиділа Лін.

Випускаючи останній подих, кулька тихо прошепотіла:

"Ти потрібна собі. Сьогодні!"

Вона знову дивилася на своє місто, у якому народилася — м'яке, рухливе, сплетене з подихів і ритуалів.

У ньому було все, що рухається часом.

Усе, що тягнеться до коріння.

Розділ X. Спрямовані дзеркала

У відповідь на райдужні бризки луснутої бульбашки щось у ній заворушилося.

Вкололо?

Думка? Питання? А може, пульс?

Елліан'Тель, яким вона його відчувала, був містом гармонії.

Так, тут не було люті. Тут усе було огорнуте власним сенсом і світлом.

Але тут... не було чогось **таємничого, дикого й глибокого**, що не давало їй спокою.

Не було **глибокої темряви** — тієї самої, що робить світло справжнім.

Її погляд на мить метнувся до обрію — туди, де глибоко під землею знаходився

Унт-Гхрум — серце (якщо в них взагалі є такий орган) оркського світу.

Вона не могла прийняти його нутром. Їхню грубість. Їхню шалено диктувану силу.

Але іноді, уві сні, у запахах, що проривалися крізь фільтри на межі її свідомості, в неочікуваних поривах...

Вона відчувала їх.

Не розумом.

Кров'ю.

Покликом.

Бойовим кличем.

Наче частина її самої **хотіла бути знищеною**, щоб стати чимось іншим.

Вона розуміла: там, по той бік, живе **запах світу, де все простіше**, але яскравіше.
Де життя не прораховується — а палає.

Вони — не протилежність.

Вони — наші **уламки**.

А ми — їхні **сни**.

Ці думки не варто було озвучувати. Навіть у мислєформах — їх **не зрозуміють**.

Але вона не могла від них відмахнутися.

Вони дзвеніли всередині, як перша струна перед симфонією.

Можливо, тому що елліни й орки були не повними протилежностями, а спрямованими одне до одного дзеркалами світла й темряви, які ніколи не змогли б існувати без натяку на присутність іншого.

Колись, дуже давно (ті часи залишилися лише на сторінках книг і стерлися з пам'яті п'яти поколінь, з яких складалося ім'я Лін), їхні предки ділили одну землю, одне вогнище.

Та одні обрали рух усередину — до споглядання, ніжності, інтеграції з реальністю.

Інші — назовні, до завоювання, спрощення, сили.

І все ж у їхній серцевині жила одна й та сама туга.

Туга за завершеністю.

Одні прагнуть згоди.

Інші — дисципліни.

Можливо, ми могли б доповнити одне одного...

Але зараз між нами — невидима ворожнеча поколінь.

І вітрозахисна фабрика, яка очищує все в повітрі, що рухається із заходу на схід.

Бо запах наших жінок став для їхніх ніздрів зброєю —

він врізався їм у горло, мов клинок, раніше, ніж вони встигали його пережити.

Розділ XI. Пульс із Півночі

Вона просиділа на краю круглого кам'яного подіуму ще з пів години.

Її ступні були босі — за звичкою вона ходила містом у неробочий час без взуття — і занурювалися по щиколотки у м'яку траву.

Лікті лагідно втоплювалися у пористу, підігріту плитку столика, яка дихала ароматом свого народження — евкаліптом, кипарисом і кедром.

Поруч — піала з настоянкою, вже майже порожня, лише крапля медової туги прилипла до краю.

Кулька давно луснула.

Думки про далеке минуле розчинилися, і ранок закінчився.

Саме тоді вона відчула **пульсацію**.

Не думку. Не слово. Не звук.

Дзвін між ребрами.

Тонка, вібруюча лінія, схожа на слабкий імпульс від далекого неспокою — ніби чиясь рука провела по внутрішній струні, налаштованій на її ім'я.

— Тарне...

Потоки північних шарів поводяться нестабільно.

Потік думок розбитий у трьох точках.

Повітряний контур здимає пил.

Спостерігаємо силуети в тумані.

Сліди на схилі сьомого порогу —
не наші.

— Повертаємось. До настання тіні.

Мислеформа була короткою, як спалах.

Але всередині неї — вся карта:

сутінковий схил, витоптані стежки й **один запах**, дуже слабкий, але беззаперечний —
гар, шкіра, піт, іржавий метал.

Лін заплющила очі.

Небо все ще сяяло.

Місто все ще дихало.

Діти сміялися у парку.

Але всередині неї вже виростала тінь.

Не страх. Не паніка.

Зосередженість.

Вона повільно поставила піалу на край столу.

Підвелася.

Пальці провели по рукаву, активуючи мережу.

Світлова нитка пробігла по мантиї, запалюючи знак активації бойового статусу.

Спокій закінчено.

Вона кинула останній погляд на небо.

Світло залишалося тим самим.

Але вона знала — **воно вже не для неї.**

Розділ XII. Струна напруги

Стіни Ради були викладені з мовчазного каменю — він вбирав усі звуки, а значить, усе, що промовлялося в цьому круглому залі, звучало лише **всередині**.

Тут не було луни.

Ні для слів, ні для сумнівів.

Дванадцять фігур сиділи на вигнутих лавках, що півкільцями сходилися до центру. Кожен був одягнений у бойову мантию, яка світилася відповідно до відтінку внутрішнього поля.

Тут сиділи представники *Повітряних Навігаторів, Слухачі Емпатичних Фронтів, Командувач Мережею Захисних Кільцевих Башт і троє Спостерігачів Північного Туману*.

Лін увійшла майже бігом. Але її кроки були вивірені.

Її поле світилося **стримано-синім**, майже сталевим — знак концентрації.

Вона коротко вклонилася.

— Пряме повідомлення від Сети й Еліара. Рух у північному кільці. Несанкціонований. Багато слідів. Збурення шарів. Обрив каналів мыслеформ.

— Візуальний контакт підтверджено? — озвався один зі старійшин. Його мантия переливалася **блідо-жовтим туманом роздумів**.

— Силуети. Пил. Шум металу. Запах — не наш.

Хтось у залі стиснув кулак. Інший заплющив очі.

На мить — **тиша**, наче кожен відчув смак попелу на язичі, ще не знаючи, звідки він.

— Це може бути лише пил, — зауважила жінка в мантиї зольних візерунків. — Ми не можемо реагувати на кожен камінь у Сліпій Межі.

— Але не кожен камінь пахне **паленим м'ясом**, — спокійно відповіла Лін.

Вона підійшла до центру кола.

Її голос звучав неголосно, але **у повітрі стискалися потоки**.

— Ми не кричимо. Ми не панікуємо.

Але ми чуємо.

Пульс піднявся в кожного з нас — не від страху, а від **знання**.

Ми відчуваємо — щось **близько**.

Не вітер. **Тінь**.

— Я не пропоную війну.

Я пропоную — **готовність**.

Секунда. Друга.

Потім підвівся навігатор Фаріс Л'Аль — його голос був, наче крок по кризі.

— У мене є пропозиція: активувати резерв спостерігачів і... — він на мить зам'явся, — ...дозволити Лін вивести Хранителів Потоків у **режим бойової тіні**.

Дехто в залі зашепотівся. Це було незвично **швидко**.

— Ти хочеш надати бойовий статус у час миру?

Лін обвела залу поглядом.

— Я не хочу війни. Але я чую **кроки ворога**.

І тоді вона перейшла у стан трансляції мислеформи й показала всім, хто сидів у залі, те саме повідомлення, яке їй надіслали розвідниці з її загону.

У цю мить стеля зали — уся, наче купол горіха — завібрувала.

Увійшла в тон її тіла.

І замість слів — усі відчули ритм. Ритм кроків, що вже наближаються.

І кожен відчув це: не думку. А біг. **Внутрішній біг**.

Наче все місто вдихнуло, але не видихнуло.

І це повітря тепер **горить у грудях**.

— Ми не тікаємо.

— Ми — **збираємося в кулак**.

Розділ XIII. Стрибок Свині

Чобіт опустився у багнюку.

Трохи вгруз. Послизнувся. Став на опору.

Поруч — такі ж самі. Сотні. Тисячі.

Однаковий гуркіт, наче дробовий дощ по керамічних шоломах.

Гусениця бронемашини втиснулася в кістку, коли перетинала старе поле кісток.

Колесо з хрускотом увійшло в грудну клітку — хрипнув повітряний мішок давно мертвого тіла.

Тунель вібрував. Не від двигунів. Від віри.

Стіни тремтіли, наче барабанна шкіра.

Вони йшли.

Сім потоків.

Не загони. Не дивізії.

Ріки у броні, що випаровували страх на вході й **залишали випалене ніщо на виході**.

Їхні горлянки гули уривчастими строфами, які вони співали не губами, а діафрагмою й шлунком.

Кожне слово — гасло.

Кожен рядок — **заповіт**.

*«Вогонь — наш батько, наш храм!
Убив — прокинувся сам!
Хто дихає — той починає бій,
На славу її сталевих вій!*

Крізь загальний гул — голоси командирів, що верещали через резонаторну систему:

*Вірність — у кістку, сталь!
Воля — в ланцюг, не жаль!
Гвинтик, не думай, тисни,
Жертва — у кров, аж блисне!*

*Перша жертва, сажа, дріб —
Все у кров, як чорний хліб!
Втовкти у м'ясо, в землю — в бруд,
Так йде наш крок, так пахне люд!*

Піхота не крокувала.
Вона штовхала одне одного, як палі, що вбивають сусіда в землю.
Обличчя — обвуглені, як свинець, кинений у піч.
Ніздрі забиті пастою. Очі залиті маззю.
Вони не бачили, куди йдуть.
Їм не потрібно було бачити.
Вони йшли за ревом.

Між ними — живі машини, наче туші слонів, схрещених із ковалями.
Кожна — на ланцюгах.
Кожна — з вежею на спині.

Вогнечерево, Витріщун, Перекрут-Рвач — у них не було назв, лише звуки, якими вони наганяли страх навіть на своїх.

На їхніх спинах:
— важкі платформи з багатоголовими балістами;
— гнізда жерців-кровоточців, що читали магичні протоколи, запалюючи плоть ворогів на відстані;
— колеса з ножами, що крутилися від газів, зібраних прямо з біологічних відходів.

Вони видавали звук гниючого вітру, скрегіт кісток, заспіваний навпаки.

Маги йшли всередині колон, огорнуті парою.
У їхні лоби, перекошені молитвою, були вгвинчені динаміки.
І вони промовляли, наче **Сім вершників пекла**:

*Тільки мертвий — святий,
Тільки кров — нам пригодна!
Тільки попіл — наш слід,
Тільки смерть — нагорода!*

Під їхніми голосами каміння скручувалося в млинці, пил фосфоресціював місячним світлом, а в деяких солдатів починалися судоми екстазу.

І тоді...

вона увійшла.

Перша Колона.

Вона не рухалась.

Її тягнули ланцюги. Та ланцюги були не натягнуті.

Вона йшла сама.

Це була конструкція на шести лапах — кожна вбивалась у ґрунт, здіймаючи глухий підземний рик.

Корпус — наче півфортеці, обмотаної трубами й м'ясом.

Люди всередині — вживлені в метал. Їхні крики — частина сигнальної системи.

У центрі — троє провидців-череподів.

Очі їхні світилися, мов лампи у камері допитів.

На борту — напис:

«ЗаМир! ЗаПорядок! ЗаПравду!»

З башти линув звук — не гудіння, не дзенькіт, а сплавлений хор залізних голосів, що гуділи в унісон.

Це не була машина.

Це була воля, закована в зубці шестерень.

І попереду, на повен зріст, ішов жрець Храму Нічного Шляху.

Він ніс стяг, з якого розліталось чорне з синім полум'я на кілька метрів.

У копоті, в самому осередку вогню, стирчала відтята голова — застигла в усміхненому крику.

Він ішов першим.

Він не відчував страху.

Бо його серце зупинили заздалегідь —
щоб не здригнулося перед боєм.

Вони летіли вперед.

Сім потоків.

Сім гирл ріки смерті.

Сміх. Гул. Рев. Гасла. Скрегіт заліза.
Вищання древнього горна.

Уся земля над ними тремтіла,
мов обруч натягнутого барабана.

І в цей барабан —
ось-ось ударять.

Розділ XIV. Дві вежі

Іноді, коли ніч підземель дихала парою на кам'яні стіни, коли навіть механізми спали, і навіть трубні псалми ідеології стихали — в грудях Ґроншара спливав голос.

Не голос командира.

Не рев вояка.

А тонкий голос.

Такий, що можна було почути тільки крізь гуркіт життя.

Голос дитинства.

Вони були в казармах, їм було по вісім.

Сира кімната, стіни з плямами гною. Павутина по кутах.

Їм видали ковдри, мокрі від чужого поту, і залізні миски.

Ска'Рал не вмів битися. У нього був тонкий ніс і ще не прорізані як слід зуби.

Його били всі. Крім Ґроншара.

Ґроншар не говорив — він просто ставав поруч.

Коли хтось намагався кинути камінь, він не ловив його, а просто дивився.

Дивився, доки рука не опускалась сама.

Тоді Ска'Рал уперше всміхнувся — не як вилизаний щеня, а як той, хто зрозумів: його помітили.

Після цього вони спали на одній плиті.

Один — грів.

Другий — шепотів. Як змінити все на краще.

— Коли я виросту, я зроблю так, щоб нас не били. Нікого.

Щоб усі знали, навіщо вони живуть.

Щоб не було випадковостей, не було слабких.

Вони різали собі руки.
Змішували кров.
Обіцяли бути **двома вежами**.

Але час ішов.

Ска'Рал пішов до **Ораторської Кузні** — вчився **думати, говорити, вкарбовувати істину в плоть**.

Гроншар лишився на полях. У крові. В багні.
Він вбивав. Мовчки. Точно. Довго.

Але тоді, одразу після академії, вони просувались по Смердючій Лінії три доби — чорній смузі мертвої землі, випаленої десятками старих наступів.

Вітер ніс із собою лише запах старої крові й масляної гарі.
Йшли важко, ніби вся земля під ними тягнула назад, мов болото.

Сьомий загін був передовим — «М'ясний щит». Сімдесят бійців. Молоді. Натхненні.
Більшість із них Гроншар знав поіменно.

Він тоді був старшим тактичним спостерігачем, вів карту, передавав накази.

Ска'Рал — штабний координатор. Сидів у глибині укріплень, серед пергаментів, димних ламп і офіцерів із випаленими щоками.

Коли шпигуни передали, що ворог — у вразливому положенні, Ска'Рал віддав наказ:
«Пустити сьомий. Без підтримки. Негайно. Ефект несподіванки. Вони прорвуться. Ми закріпимось. Далі піде основна група.»

Гроншар заперечив. Лише раз.

— У них немає артилерійського прикриття.

— У тому й суть, — спокійно відповів Ска'Рал. — Втрати припустимі. Але перемога — безпомилкова на папері.

І додав, не піднімаючи очей від карти:

— Вони стануть частиною механізму. Вони — не обличчя. Вони — форма тиску.

Шматок важеля.

Наказ було підписано.

І сьомий загін рушив.

Бій тривав дванадцять хвилин.

Ворог виявився не просто неуразливим — він чекав.

Лінія була пасткою.

Викотились фугасні механізми. Розгорнулись пси-щити.

Кров лилась не потоком — краплями, густими, повільними, липкими, як дьоготь.

Шоломи розліталися. Тіла горіли. Голоси — зникали в піску, не досягаючи вух.

Сигналів із поля більше не надходило. Лише глухі збої пульсу на приладах.

Гроншар сидів на краю зони, біля насипу.

Перед ним — тільки рештки.

Зсуви попелу.

І купа — шоломів. Обвуглених.

Тонкі, дешеві — вони навіть не встигли прогрітися зсередини, як голови їх випарувались.

Він сидів і не рухався.

Він не відчував ані болю, ані злості.

Тільки **порожнечу**.

Ніби все було вирізано зсередини.

І залишився лише звук — натягнута тиша, як перед землетрусом, схожий на скрип каната на вітрі. Тупий звук, мов капає щось у порожнє відро.

Він не помітив, як підійшов Ска'Рал.

Той був чистий. Жодної подряпини.

Обличчя — гладко виголене. Руки — за спиною.

— Це треба було зробити, — сказав він.

— Вони знали, що можуть бути першими.

— Іноді, щоб збудувати лад, треба задушити серце.

Слова прозвучали просто. Без пафосу. Без загрози.

Ніби він зачитував рядки з пергаменту.

Гроншар не відповів.

Він просто опустив очі.

Один із шоломів належав його учневі — хлопцю на ім'я Граф.

Той колись уночі крав хліб, і Гроншар не видав його, а навчив битися.

Тепер — лише сліди опіку на внутрішньому боці ободу. Ніби обличчя стало попелом і зникло.

Тієї ночі він не спав.

Лежачи в казармі, серед виття металу, вперше за багато років обійняв себе руками, як у дитинстві, коли снилися сирени.

Серце не билось. Воно вило.

Тихо.

Тонко.

Ніби все, що він ховав під бронею — вилізло назовні й дивилось на нього, як на **зрадника**.

Розділ XV. Пісня тиші

Усе почалося не з крику — а з **тиші**.

Вулиці, де раніше бриніло життя — не голосно, а як **тонка звукова плівка**, накладена на жасминові аромати й сміх, — раптом стали глухішими.

Спершу перестали лускати мильні бульбашки.

Вони не зникли — ні. Вони все так само піднімались угору, але більше не співали.

Наче втратили голос. Або сенс.

І кожен, хто це бачив, раптом відчував під грудьми **різку сухість** — ніби хтось забув увімкнути музику, яка звучала завжди.

На стінах кварталу садів почали в'янути рожеві квіти-чуйники, що розквітали тільки там, де люди ділилися мислеформами.

Тепер вони зсихались.

Наче ніхто більше не ділився світлом.

Лише — страхом.

На площі, де діти запускали кільця, залишились тільки сліди від доторків м'яких глайдерів — мов відтанцьовані лінії, що не побачать свого танцівника.

Тонкі, мерехтливі візерунки — єдине, що лишилося від гри.

У Акустичного Храму, де щоранку співали світлякові струни, тепер висіла сітка з емпатичної павутини — вона вловлювала всі думки, що пахнули панікою, і перекладала їх у сигнали тривоги.

Місто, яке колись співало, — тепер стискалося.

Як м'яз.

Як **кулак**.

Розділ XVI. Відхід

Рішення Ради Потоків ухвалили на заході.
Не вигуками. Не присягами.
Тихо. Через доторк умів.

Вони йшли без фанфар.
Без сліз.
Без прощань.

Вони просто **зникли з міста**.

Ті, що не несли в собі пам'яті бою — матері, старі, діти, ті, в кого поле тремтіло надто тонко для зіткнення — спускались у південні тунелі, що вели до підземних садів, до забутих терас, до води.

**Там вони могли чекати. Або згаснути. Та не тут.
Не на площі, яка ось-ось стане рваною шкірою війни.**

Вони не брали багато. Лише найнеобхідніше.

І — **Кулю**.

У кожної родини була **Куля Пам'яті** —
гладка, ледь пульсуюча сфера,
розміром з долоню.

Вона зберігала шари поколінь, вплетені через дотик, думки, пісні, гіркоту.
У кулі — запах волосся померлих, голоси дітей, спалахи свят, відлуння болю, молитви про прощення. Вона не говорила — **вона дихала**.

Її носили в мішечках **на грудях**.
Або тримали в руках — притиснувши до чола, до живота, до серця.

Коли прощалися з домом — не дивились на нього.
Тримали кулю міцніше.

До вечора вулиці майже спорожніли. Світло в ліхтарях стало різким.
У повітрі пахло пелюстками, що відцвітають — з натяком на гниль.

Мильні бульбашки все ще піднімались повільно — та лопались без пісні.
Наче забули, навіщо.

Вони йшли, як тінь. Швидко. Без крику. Щоб залишитись — в іншому місці.

Але пішли не всі.

На плацах перед Храмом збиралися **Жінки** — Хранительки Потоків.

Вони стояли колами, і під ними пульсувала земля. Вони налаштовували дихання, перенаправляли вечірні течії повітря в згущені, низькі хмари, спрямовували думки ворога в кола ворон, що кружляли над містом. Вплітали пульсуючі резонанси різких запахів полину й чебрецю — аби збити орієнтири ворога.

Ткачки Відлуння — старші й молоді — вплітали у волосся дріт з металевими частинками, здатний переносити вібрації крику, перетворюючи свій голос на зброю розриву.

У підземеллях формувалися у малі кола Співаючі Міражу.

Вони знали: незабаром доведеться застосувати свою здатність — повертати біль ворога назад, у його власну психіку, створюючи фантоми з його минулого, від яких неможливо сховатись.

Без слів.

Зібрано.

Рішуче.

У повітрі тремтіла **ніжність, закута в сталь**.

Розділ XVII. Перед кроком

Лін стояла біля вікна.

Мовчки.

Кімната, де вранці ще пахло полуничним чаєм, тепер здавалася чужою оболонкою.

Ледь чутний аромат ранку і квітів завис у повітрі, як недоречна нота на похороні пісні — занадто солодкий. Занадто живий. Наче уламок світу, якого вже не існує.

Вона торкнулась рами — пальцями, несвідомо.

Зовні вітер дихав, але не кликав. Він просто нагадував: все рухається. Навіть без тебе.

У голові вона формувала мислеформу. Рівну. Теплу. Для матері.

Я рушаю, мамо.

Не бійся:

в мені — спокій.

Я все ще чую нашу музику.

Вона тече в жилах,

Лунає між думками,

Живе в кожному кроці.

Навіть тут. Навіть зараз.

І хоча довкола — ніч, я не сама.

Вона спробувала надіслати її. Але тіло не мало тієї плавності. Замість легкості — напруга, мов струна, натягнута до хрускоту. Поле зірвалося. Мислеформа розсипалась у ній самій.

Вона зціпила щелепи. Відчула, як ясність входить у тіло, як тінь проникає в кістку, а небо — підступає не по небу, а по венах.

Мамо.

Мені більше нічого сказати.

Якщо ти відчуваєш — значить, я ще тут.

Якщо ні — не чекай.

Просто продовжуй співати.

Хоч подумки.

Я почую.

Вона відійшла від вікна.

Пальці ковзнули по краю столу.

Там досі стояла порожня піала.

Вона не глянула на неї.

Настала ніч.

І цієї ночі я стану — не темрявою.

Я стану дзеркалом.

Розділ XVIII. Полум'я над ровом

Поле лежало під нічним небом, наче чорна шкіра, натягнута між пагорбами.

По ньому тремтіли вогні — тисячі вогнищ, розкиданих, мов гнійні зорі на розірваній рані.

Полум'я било вгору, кидаючи не світло на обличчя, а тріумфуючу тінь.

Орки — не строєм, не лавами — а масою, що дихала, пульсувала, ревіла, гуркотіла, як кузня перед вибухом.

Живі машини — гарчали й стогнали — видихаючи пар.

Тяглові звірі смикались у ланцюгах.

Залізний скрегіт воріт у череві бойових машин був ритмом перед трансом.

Усі чекали.

На вершину виступаючого пагорба,
освітленого лише повним місяцем,
вийшов Він.

Ска'Рал.

Плащ із чорної шкіри майорів, мов стяг.

Груди — відкриті. Шрам на горлі.

В очах — крига.

На обличчі — камінь сили.

Він підняв обидві руки.

Натовп стих.

Миттєво.

Наче єдиний організм —
що просто чекав команди
не дихати.

І він заговорив:

— Ми довго чекали.

Ми сподівались, що нас почують.

Що наш хрип — зрозуміють.

Що стриманість — не приймуть за слабкість.

Але ворог не збагнув.

Ворог сміявся.

Ворог надсилав свої квіткові вітри,

щоб роз'їсти нам горла.

Я не хочу війни.

Я був тим хлопчиком, що читав.

Що мріяв про мир.

Я був тим, хто плакав у казармі,

коли вночі били слабкого.

Я був тим, хто шепотів друзеві:

*«Я зроблю так,
щоб ніхто більше не страждав».*

І я дотримався слова.

*Бо тепер страждатимете ви,
якщо зрадите!*

*Ми не хочемо вбивати.
Але ми — **кузня**.*

*Ми — порода, якій **не лишили вибору**.
І коли тобі в горлянку вдихають волю чужу —
ти мусиш перегризти їй горло,
аби знову стати собою!*

*Ми багато разів попереджали еллінських жінок.
Ми казали: **сховайте ваші квіти!**
Заберіть аромати, що роблять нас рабами жаги!
Але вони сміялись.
Вони казали: **«Це — свобода!»***

*Тож тепер — вибір за нами.
Ми не будемо вдихати вашу свободу.
Ми **спалимо** її.
Щоб вона більше **не пахла**.*

*(він зупинився.
вітер підняв йому волосся.
він пройшовся краєм пагорба.)*

***Робітники темних підземних кузень!**
Ви — хто штовхав машини, спав на болтах,
тримав на плечах плавильню —
Вам честь бути першою лінією!
Бо без вас — усе лише метал.*

Маги!

Ви, хто молиться попелом, ви, хто випалює дійсність!

Ваша віра — наш космос!

*Покажіть їм не магію — а **кару!***

Солдати!

Ті, що втратили лиця, імена, руки —

Сьогодні ви — лезо на кінці тіла Рейху!

І якщо ви впадете — я впаду першим!

Я — не командир.

Я — перший солдат Рейху.

Я не наказую.

Я йду.

Просто. Вперед. Кров'ю — до світла.

І натовп — **вибухнув.**

Спершу — рев.

Потім — удари щитів об землю.

Далі — звуки:

Хтось завивав.

Хтось рвав собі вуха.

Хтось бився об скелю, викрикуючи його ім'я:

Ска'Рал!

Ска'Рал!

Ска'Рал!

Полум'я стрибало в небо.

Вогнища ламались під тілами.

Живі машини били хвостами по броні.

Небо — тремтіло.

А він стояв...

Груди — відкриті.

Вітер — бив у лице.

Він дивився на них — і бачив їх, малих унизу,
тими, ким він став керманичем.

І десь... дуже глибоко...

раптом — спалах образу:

Хлопчик у мокрій сорочці,

сидить на бетонній плиті.

Дивиться вниз.

На багнюку.

І шепоче другові:

*«Ніхто не має більше **страждати...**»*

Але він — відмахнувся.

Цей хлопчик помер.

Тепер — лишилась тільки армія.
Полум'я.
Віра.

А над усім цим — мовчазний місяць,
білий, як кістка.
Не схвалює. Не засуджує.
Просто — **ДИВИТЬСЯ**.

Розділ XIX. Пахне смертю. А значить — це правда.

*Підземелля пахло так, ніби саме **час тут гниє.***

*Кожен крок відгукувався не просто луною — а **глухим пульсом,**
мов тунель — не простір, а **горлянка,**
і загін крокує **по шиї велета,** що ось-ось **прокинеться.***

*Стіни були вологі, з прожилками іржавого сала,
стеля — місцями осіла, і з неї капало.*

Краплі були липкі, із запахом кишок і холоду.

*На підлозі валялися **сухі кістки,**
залишки старих жертв,
що зникли так тихо, що смерть навіть не пригадала їхнього імені.*

Вони йшли — спершу п'ятеро. Потім — четверо.

*Бо **одна залишилась позаду.***

Отруїлася грибами.

*Вдихнула суперечки-паразити,
що **обвили їй горло, як жива зашморг.***

Ніхто не плакав.

Але кожен відчував:
це — не просто тунель.

Це — живіт.

І він вже почав нас перетравлювати.

Лівий коридор вів до штабу постачання.

Їх там чекала порожнеча, але в темряві вони натрапили на сплячого офіцера.

Молодший командир — з касти керівників.

Товстий. Зажерливий. Без охорони.

Вони діяли мовчки, без крові.

Ввели голку з вібро-снотоксином.

Зв'язали. Відтягли в нішу.

Він — цінний.

Лін стиснула кулак і мовила:

— **Повертаймось.** На сьогодні ми здобули те, що треба.

Таер, друга з них — молодша, з плечима,
які ще не відчули справжньої тяжкості,
напряглася, мов кішка,
очі — не в гніві,
а в жадобі можливості.

Вона нахилилась до Лін,
дихаючи так тихо,
наче її **шепіт був закляттям спокуси.**

— Ми всередині. В самій **кишці ворога.**

Ми — **скалка в горлі Рейху.**

Якщо ми зараз не рушимо далі —
навіщо ми взагалі прийшли?

— До чого? — голос Лін хрипів, майже зірвавшись.

— Не до чогось, — прошепотіла Таер.

— До нього. До Голосу Вогню.

До Ска'Рала.

Слова обпекли шкіру Лін, мов бризки киплячої смоли. Вона вдивлялася в очі супутниці
— і бачила майбутнє, яке вже не спинити. Не тому, що воно правильне. А тому, що
воно вже заразило решту загону.

Позаду — дихання. Густе. Надламане. Але — чекаюче. Вони не питали. Вони
дивились. Як діти на матір, що має вирішити: спалити їм надію — чи дати їй шанс
дихати.

Усередині Лін все волато назад. Не голова — тіло. Пальці, коліна, горло. Коліна знали:
наступний крок — може бути останнім. А в горлі ще застрягла мыслеформа, яку вона
не встигла надіслати матері.

Зараз було б **правильно — повернутись.** Але якщо я скажу «ні» — я **втрачу їх.**
І, можливо, **втрачу себе.**

Вона видихнула. Повільно. Як обрив молитви.

Розвернулася.

— Один коридор. Тільки один.

А потім — нагору.

Їхні тіла знову стали тихими, але в русі з'явився тремтіння — чи то передчуття,
чи **наближення до м'ясорубки.**

Розділ XX. Голос і мовчання

Ска'Рал говорив.

Його голос вже не був голосом — він був формою полум'я.
Вливався у барабани, в удари по броні, в скрегіт машин і потріскування вогнищ.

Здавалося, що сама земля читає його промову через камінь і жар.

Гроншар стояв на краю трибун, високо, трохи збоку.

Дивився. Слухав. **Вбивав.**

Слова Ска'Рала були **немов шипи** —
не ранили,
а вросли в грудну клітку,
кожен склад
забивав повітря глибше,
тісніше.

«Ми — полум'я!
Ми не хочемо вбивати!
Але хто сам не згасає —
буде спалений!»

І Гроншар **відчував,**
як його тіло починає **гойдатись разом із натовпом.**
Чутно — ледь-ледь:
вперед, назад.

Наче в ньому вже **немає себе.**
Є тільки спільний **ритм.**
Спільний **смак крові, героїзму, вічного вогню.**

І десь у цьому гарячому гулі,
в одурманеному блаженстві,
раптом **спливла вона**.

Дівчинка.

Стояла **поруч із Ска'Ралом**.

Тонка.

Непохитна.

Незламна. Як сталь у тиші.

Тінь із провулка. Тінь із снів.

Її ніхто не помічав. Але вона була.

Обличчя — чисте. Очі — скляні. І головне...

Вона не пахла. Взагалі.

Він відчув це одразу. Не як брак чогось — а як **присутність порожнечі**.

Ніби хтось вирвав сторінку з книги світу і залишив білу пляму, в яку ніщо не вписується.

Вона дивилася на нього. І — зникла. Розчинилася в язиках вогню.

Гроншар кліпнув кілька разів, намагаючись скинути з себе накочуючу хвилю істеричного захвату. Але сп'яніння вже тримало його міцно.

Він відчував, як тіло його розчиняється в натовпі, як він стає частиною маси, як голос Ска'Рала просочується в череп, у легені, в хребет.

Я ж теж цього хотів.

Єдності.

Чистоти.

Армії без страху.

Він говорить моїми словами.

Тільки гучніше. Тільки... досконаліше.

І саме тоді я вдихнув.

Один подих — і все змінилося.

Крізь дим, крізь жир, крізь жар — **пройшов інший аромат.**

Жінка.

Жива.

Дика.

Занадто справжня,

щоб бути частиною цього строю.

Запах шкіри.

Запах напруги.

Запах страху й волі.

Це була не та дівчинка —
та, що без запаху.
Це був не голос.

Це була реальність.

Вона — внизу.

Він зрозумів це одразу.
Не подумав — відчув.

У підземних нутрощах табору — хтось є.

Хтось, кого не мало б бути.
Хтось, чий запах пробуджує тіло згадати, ким він є насправді — а не ким його зробили.

Він нахилився до помічника. Голос — глухий, точний, як лезо:

— Підняти "Щелепу". Десять. Тільки мої. Без шуму.
— Спускаємось у нижні тунелі.
— На запах.
— Я йду першим.

І він пішов.

Униз.

Крізь камінь.
Крізь попіл.
Крізь залишки того, ким майже став.

Назад — до себе.

До людини.

Розділ XXI. Воронка

Кам'яні стіни коридору були не шорсткі, як зазвичай, а гладкі, вологі — ніби хтось облизував їх зсередини століттями.

Лін провела долонею вздовж правої стіни — майже дзеркальна поверхня, у якій, здавалося, відбивалась сама тривога.

Таер ішла трохи попереду, озираючись кожні три кроки.

— Це не шахта. Це... — вона замовкла, наче сама злякалась назвати.

— Внутрішній периметр? — припустила Лін.

— Надто вузько. І... надто чисто.

— Схоже на вхід до внутрішніх печер палацу.

— Але де ж тоді охорона?

— Так... щось тут занадто... охайно.

Позаду — двоє бійців.

Перевірені. Безмовні. Без облич.

Але навіть вони дихали частіше, ніж слід.

Вони йшли мовчки, не залишаючи за собою ані звуку. Але тиша починала пищати у вухах — наче саме місце шепотіло десь глибоко в кістках.

Ще кілька метрів — і стіни почали звужуватись. Плавно. Непомітно. Поки поруч іти стало вже неможливо.

Тоді вони рушили по одному.

Підлога почала змінюватись — теплішала, легенько пружинила, все більше нагадуючи шкіру, живу мембрану, що дихає під ногами.

З проходу подуло — ледь теплий вітерець, мов запрошення, мов вдих перед поцілунком смерті.

— Лін... — прошепотіла Таер, зупиняючись просто на кроку.

— Це не периметр...

Вона підняла очі.

— Це... паща.

Лін інстинктивно змахнула рукою вгору — сигнал: «назад».

Але... було вже пізно.

Секунда. Клацання повітря. І все — обвалилось.

Підлога не провалилась — вона ввібралась всередину, наче їх засмоктав живий механізм, що стискав повітря між стінами, створюючи невидому воронку.

Їхні тіла спочатку зависли — на вдиху, в повній невагомості. А потім — полетіли вниз, спіраллю, з прискоренням, без опори, як краплі в зливовій вирві.

У вухах гуділо. Руки — судомно хапались за стіни. Ноги ковзали.

Але все навколо було гладеньким. Гладким, як скло.

— Звукова магія! — вигукнула Лін.

Одна з дівчат у польоті відштовхнулась ногою від стіни та активувала резонатор — сфера вдарилась об поверхню, створюючи хвилю вібрацій, що мала розбити геометрію простору.

Нічого.

Звук заглух — неначе сам коридор проковтнув його, як крихту.

— Пробуємо «ехо-скидання»! — Лін різко схрестила руки, випускаючи з грудної в'язки аромо-снаряд зворотного тиску.

Але потік повітря тільки посилювався...

Вони падали. Вже **втричі** швидше.

І тоді — внизу, у півтемряві, у скаженому вихорі — вони побачили: коріння.
Старе. Чорне. Звисаюче. Наче волосся велетня, що ворушилося від протягу.

Лін перекрутилася в повітрі, по дотичній виставила ногу — зачепилася за корінь.
Удар в хребет — різкий, рвучкий. Корінь виривався, несений її інерцією, з тріском відриваючись від основи, наче сухожилля самого світу.

Вона зависла. Тіло било струмом болю. Руки — до крові обдерті. Пальці — в крихах кори. Але вона трималась. Вона відчувала лише одне: **лють**. Живу. Незламну.

Одна за одною — бійчині позаду намагалися повторити її маневр. Але було вже пізно.

Одна — влетіла в стіну, втратила свідомість від удару і відлетіла убік, у прірву.

Інша — майже схопилася, але в останній момент зісковзнула, втягнута інерцією падіння, і полетіла обертаючись вниз, у свій потворний стрибок в інший світ — не видавши ані звуку.

Їх залишилось двоє. Лін. Таер

Вони висіли, гойдаючись на слизькому, димному корінні в самому череві вирви, що тепер повільно змикалась над ними, мов рот.

Згори майнула кілька спалахів світла. Долинули ревучі голоси. Хтось віддавав накази. У відповідь — зашипіли вогнемети, вивергаючи вниз язики полум'я.

Коріння було вологим від віку — не загорілося одразу, але почало повільно тліти.

І все інше вже було лише справою часу.

Запах підпаленої гнилої деревини почав розчиняти повітря, вгризаючись у легені, плутаючи думки.

Лін глянула вгору. І одразу все зрозуміла.

Вгору — більше не існує.

— **Вниз**, — видихнула вона.

Розділ XXII. Спуск

Коріння було слизьке, вологе, внутрішні волокна ламалися під пальцями, хльостали по обличчю, мов пасма мертвого волосся.

Лін вчепилася за верхній вузол, ноги зісковзнули. Вона повисла на ліктях — і відчула, як в руки вгрузився рваний біль, наче сама плоть рвалася назад, у зворотний бік, втрачена, зламана.

Таер спускалась трохи нижче, мов змія з крилами. Без страху. Лише зосередженість. Сталь.

— Таер... — прошепотіла Лін, ледь утримуючись на вигнутому корені.

Таер зупинилась. Обличчя — напівповоротом, майже невидиме у темряві. Але голос — твердий, чіткий.

— Нічого не кажи.

— Пробач... — видихнула Лін.

Губи шепотіли, як уві сні.

— Я повела нас туди, де мала...

...мала відчути пастку.

Таер мовчала. Довго. Пальці стискали корінь. А потім — короткий, сухий смішок:

— Ти врятувала мене тоді, у Бурому секторі.
Коли мене затисло між панцирами. Пам'ятаєш?

— Я... я просто витягла тебе за руку...

— А потім тягла мене три дні. Без води. Я пам'ятаю.

Тиша. І рух вниз. Мов крізь власну пам'ять.

— Ти не можеш просити пробачення в мене, Лін.
Це я не випросила його у тебе.

І вони знову спускались.

Повільно.

Мовби не вниз, а досередини.

У саме нутро.

Світло зникло. Повністю. Лишився лише запах.

Важкий. Густиий, як мозоль на дотик.

Масний.

У ньому була мідь, тухле м'ясо, гаряча мастика, гниль.

І щось ще.

Щось, чого не можна було назвати, але що лізло в рот, мов гірке вино з отруйних ягід.

— Вони... живуть у цьому? —
Таер ледве говорила, не задихаючись.

— Не живуть, — прошепотіла Лін.
— Вони зрослись із цим.
Це — їхній запах. Їхній код. Їхня віра.

У нас запахи — пам'ять.
У них — влада.
У нас — м'якість.
У них — гній.

Корені тоншали. Вони вже ледь тримали вагу. Пальці ковзали. Ноги тремтіли.
Останній вигин — і вони стрибнули.

Приземлення — без звуку, у пухкий, смердючий ґрунт, що парувал гниллю.
Наче вони увійшли в черево живої істоти. М'яко. Мов пил. Мов намір.

Простір унизу був круглий. Склепіння — тьмяне, рване, тріснуте. Підлога — крихка, сипалась на краях. Запах — густий, металевий, обпалений, наче щось тут померло вчора — але ще не вирішило, мертве воно чи ні.

Було надто тихо. Лін озирнулась. Дихати було важко.
Таер вигнулась, як кішка перед стрибком.
— Тіні, — встигла прошепотіти вона.

Тепер усе стало ясно. Це буде не бій. Це — вірна смерть.

Але поруч була вона. Це значило: якщо смерть — то тільки на наших умовах.

Вони вийшли.

Семеро.

У півколі. Різного зросту. Різних шрамів. Сутулі. Мовчазні. Об'єднані єдиним — поглядом без помилки.

Головорізи. Охоронці внутрішньої камери. Ті, хто не охороняють — а викреслюють.

У кожного — дві зброї. Перша — звична. Меч. Сокира. Глефа.

Друга — екзотична. Тонкий хлист-паразит, що впивається в плоть.
Масивний кулак з рідкого металу. Пищуца капсула, в якій — живий голем.

Вони не питали — хто перед ними. Бо відповідь — не мала значення.
Бо відповідь — це смерть.

Розділ XXIII. Семеро

Лін рухається першою — виставляє плече вбік, проводить долонею вздовж зап'ястя, різко згинає пальці — активує бічну віброброню, одночасно кидаючи в переднього орка аромо-гранулу — маленьку сферу, що пульсує чорно-фіолетовим, вибухає без світла — випромінюючи жах, осліплюючи чуття, впорскуючи запах мертвої матері прямо у подих ворога.

Спершу — він лише здригається, але за мить — завиває, хапаючись за обличчя, ніби в ніздрях у нього застряг чужий крик.

Одночасно Таер, ковзаючи вперед на одній нозі, вкручується в проміжок між двома, розпускаючи срібляну нитку — хвилю тонкого металу з передпліччя, що перерізає м'яз стегна одному, і влучає у сухожилля іншого.

Чути здвоєний крик. Кров розбризкується, змішуючись у повітрі з диханням, димом і попелом. Орк з масивним молотом відштовхується, видає з грудей горловий рик, розвертається і викидає оглушливу хвилю, яка стрясає простір, висушує язик ізсередини, глушить внутрішній слух.

Лін перекочується вбік, притискається до стіни, вибиває ліктем капсулу з пояса, активує спалах сірководневого туману, що вгризається в очі найближчого громили, залишаючи на рогівках молочні плями і сліпий, загублений погляд.

Таер на чотирьох стрибає вперед, у русі розсуває свіридовий плащ, випускає гравітаційну петлю. Це скручує ноги третьому і втискає його в землю.

Орки кричать. Але — без язика.

Або звук іде надто глибоко — на ту частоту, де б'ється пульс.

Лін скидає з себе мертві тіла орків після гравітаційного удару, але не помічає: один із них — ще живий. Встигає обернутися на крик Таер, але уламковий клинок орка вже пробиває її тіло десь між лопатками. Вона лише скручується підсвідомо — як змія в глиб, і скочується в кут.

Таер, перескакуючи палаючий уламок броні, вганяє свій клинок у шию ворога — до самої рукояті. І той, захиляючись власною кров'ю, стихає остаточно.

Лін, здається, більше не дихає. Її плече — обпалене.

Кров просочується крізь пилюку тканини бойової плащаниці.

Вона лежить серед тіл, притискаючи руку до рани.

— Лін? — хрипить Таер, не озираючись, відстежуючи рух ще двох.

— Жива, — відповідає Лін. І їй здається — це неправда.

Один із громил усе ще тримався на ногах. Навіть після звукової хвилі, що кинула його назад, він зберіг координацію. Миттєво зреагував: удар з ручного мушкета — стовп пульсуючої дробі полетів у відповідь. Краплі свинцю, розцяцьковані кольором, мов осині жала, вдарили по дотичній, прошили Таер плече, увірвалися під шкіру, вени, жалячи зсередини. Мікрочастинки болю, що вишкрібали останні молекули життя, лишали під шкірою чорні мітки.

Таер не впала. Спершись на ліве коліно, вона вкрутила ніж між пластинами його броні, загнала у бік, поки той ще намагався всміхатися. Одночасно різко розвернулася, щоби перехопити опускаючеся лезо молота. Але не встигла.

Молот — важкий, гудячий — вдарив у живіт. Одним рухом зламав усе всередині. Таер дивилася просто перед собою. Без болю. Спокійно. Вона вже віддала все.

І замість того щоб упасти — витягла з-за пояса резонансний шар, вбила його гострим боком у груди противника. Вібрація пройшла крізь її тіло, вивільнилася з останнім подихом — і перетворила орка на кровавий пил, на тінь, стерту з цього світу.

Він більше не рухається.

Повітря наповнюється: гарячим металом, обпаленою шкірою... і бузком.

Бузок. Це — код прощання.

Коли Таер активувала *резонансний акорд*, вона віддала себе повністю,
перетворила свою білосніжну, ще дитячу усмішку на грім весняного дощу —
того, якого вже ніхто не побачить, з якого більше нічого не проросте.

Вона розчинилася в цьому темному, глухому, світлом забутому світі, залишивши Лін
серед уламків, серед тіл, яким не залишилось значення.

І з тієї глибини, де народжується лють — не як спалах, а як меч, що проростає з горла
самурая, із криком ненависті, який вона не здатна вигукнути, із єдиним патроном.

І — з пам'яттю про любов.
Про Неї.

Розділ XXIV. Тяжіння бузку

Гроншар ішов мовчки. Без факела.
Світло підземних кристалів, вмонтованих у давні склепіння,
ледве жевріло — зеленкувато, як венозна кров під шкірою.

Він ішов, не пояснюючи собі чому.
Навіть не взяв загін.
Просто пройшов крізь тих, хто мав його зупинити.
Не глянув. Не кивнув.

У грудях — не страх.
І не обов'язок.
Навіть не сумнів.

У грудях — важке, липке запитання.
Без слів. Але з формою.

Бузок.

Він відчув його одразу — не носом, а десь у центрі грудної клітки.
М'який шип.
Наче його дитинство зітхнуло у відповідь.

Це не був запах жінки.
І не ворога.
Це був — **відлуння себе самого.**

Він увійшов у залу. Повільно.
Ноги хрустіли по щебеню. Але звуку він не чув.

Усередині — тіла.
Зламані. Викручені. Схожі на фігури з розбитих шахів.
Деякі — його. Деякі — не його. Але тепер — усі однакові.

Їхні обличчя були звернені вгору,
але ніхто не дивився.

Погляд ковзав по них —
як по минулому, що вже не гріє.
Без жалю. Без тріумфу.

Це не була перемога.
І не поразка.
Це була — **тріщина**.

Тріскало не небо. Не світ.
Ламався він сам

Він зупинився.
Довго стояв, вдивляючись у центр. Не дихав.
А потім — побачив її.

Серед тіл, серед вогкого металу, серед попелу, плям, гару, обвуглених відбитків болю
— вона лежала, як **сновидіння**.
Не воїн. Не загроза. Не **випадковість**.

Вона лежала, й волосся її ввібрало пил, але навіть крізь нього — вони сяяли.
Одна рука — стиснута. В іншій — кров, не зброя. Обличчя в тіні, та не мертво.

Він повільно опутився на коліна. Дивився. Не торкався.
У його голові — тиша. Та не порожнеча.
Щось ворухилося. Він не знав, хто вона. Або що.
Але знав одне: залишити її — не зможе.

І він узяв її на руки. Обережно.
Не як ворога. Не як полонянку.
А як питання, на яке усе життя не мав відповіді.

Він не думав, рятує її чи ні.
Не думав, чи житиме вона.
Він просто ішов. З нею.

За межу.
Туди, де ніч не має дна. Крізь тишу. Туди, де немає слів.
Де все інше — лише питання.

Розділ XXV. Велика Ніч Крові

Вогні спалахнули за дев'ять подихів.
Спершу — кільце смолоскипів на баштах.
Потім — чорний дим над ними.
Потім — багряні чаші, в яких палали жир і кістки.
А далі — тіла.

Смолоскипи не просто горіли —
вони ревіли,
пожирали повітря,
випльовуючи краплі жирного полум'я в небо,
де не було ні місяця,
ані богів —
тільки він.

Натовп зібрався внизу. Безформний. Пульсуючий. З гноєм і слізьми.
Обличчя в сажі. Роти — в піні. Руки — в крові.

Ска'Рал стояв над ними,
мов оголений меч, встромлений у землю,
з якого стікала роса, схожа на піт,
схожа на кров майбутнього.

Жрець возносив:

*— Той, хто не просив імені, але став Знаком!
Той, хто не вимагав підкорення, але сам став Наказом!
Той, хто не боїться смерті, бо сам є смерть — очищувальна!
Він — не син плоті.
Він — Меч, викуваний із Волі!*

Натовп — ревів,
бився в трансі,
вивертав себе зсередини.

Але раптом — рука Ска'Рала знялася...
Ще один жест — і опустилась абсолютна тиша,
як шовк, натягнутий між зубами.

І Він заговорив:

— Ви чекали голосу.
Але Я — не голос. Я — звук.
Я — удар у броню. Я — крок у стрій.
Я — дзвін леза, що не мовчить.

— Ви називали мене Вождем.
Але я — не вождь.
Я — те, що приходить після вождя.
Я — те, заради чого вождь помирає.

— Я є
Альфа і Омега
вашого життя і вашої смерті.
Я — не пророк. Я — Піч.

— Моє тіло — залізо.
Моя кров — паливо.
Моя душа — гнів рейху, що набув форми.

— Я прийшов не з утроби.
Я прийшов із сталі.
З багна. З дисципліни.
З неможливості відступити.

— І я віддам себе.
Від початку — до кінця.
Без залишку.

— І ви, хто чує мене,
мусите віддати себе — не менше.
Не подумки. Не наполовину. А — цілковито.

— Скоритися мені — не слабкість.
Це — шлях.
Шлях, яким іде меч,
коли опускається на горло ворога.

— Я не вимагаю поклоніння.
Я вимагаю віри.
Віри, як у немовляти до грудей матері.
Віри, як у послушника, що йде на візтар,
навіть коли Бог велить йому померти.

— Вівтар — це не місце.
Вівтар — це Я.
Вівтар Попелу і Війни.

— І не питайте «навіщо».
Не шукайте сенсу.

У війни немає сенсу..
У війни є — Я.

Він опустив руки.
І тиша — розірвалась.

Хтось завив.
Хтось упав навколішки.
Один з орків — вирвав собі око,
волаючи:
«Щоб бачити Його зсередини!»

Натовп — кричав.
Натовп — падав на землю.
Натовп — обливав себе гарячою олією,
у захопленому екстазі вигукуючи:

«Ска'Рал! Ска'Рал!
Меч! Піч! Вівтар!
Веди нас —
Веди нас —
Веди нас — у полум'я!»

Він стояв.
Сильний.
Чистий.
Утілений.

Він думав, що говорить про дисципліну.
Але вони почули —
Жертву. І Приношення.

Він думав, що дає їм віру.
Але він дав — Вогонь.

Розділ XXVI. Рада Потоків

Звістка прийшла на світанку.

Не через глашатая, не через звук — а через провал у мислеформах. Зв'язок із загоном Лін обірвався. Не шумом. Не болем. А — тишею. Ніби п'ять голосів, які були — просто зникли. Без заповіту. Без прощання. Без слова «прощай».

Рада Потоків зібралася того ж ранку. Не за тривогою. Не за дзвоном.

А — за покликом землі.

У глибині Елліан'Теля був **Хоровий Кратер** — живий круг, де сходилися всі, хто носив у собі музичну нитку роду. Над ними — небо, де кожна хмарина була рішенням, а вітер знав усе: і до, і після.

Під ними — корені вітрових дерев, сплетені з плоті старої землі і нових пісень. Це були корені не лише рослинні, а й мисленні — вони поєднували всіх, хто сидів у колі, в один-єдиний стебель резонансу, де не було «я» чи «вони» — тільки **ми**, і звучання, у якому правда не була думкою, а ставала — **акордом**.

Із центру підвівся **старший ткальник** — у мантиї з квітучих лоз, зі світлом пилку у волоссі й не владністю у погляді, а — знанням.

Він не прочищав горло. Не називав імені. Він просто **говорив**.

Говорив — як росте корінь. Повільно. Впевнено. Невідворотно.

— Ми втратили звук. Але не хвилю. Потік — тече далі.

І якщо голос Лін замовк, це не значить, що зміст — зник.

Ми не війна. Ми — подих **між війнами**.

Ми не помста. Ми — **нагадування**, навіщо живуть.

Але чекання — ще не життя. І спокій без дії — вже не мир.

Ми бачимо: до нас ідуть не воїни. До нас ідуть ті, хто вірить у **руйнування**.

І ми приймемо їх. Але — не в страху. Не в люті.

А — в **акорді повної самовіддачі**.

Усі, хто носить у собі мелодію, — піднімуться.

Усі, хто вміє вплітатися в ритм, — створять зброю.

І всі, хто здатні співати, — звучатимуть, доки живий світ.

Ткальник на мить замовк.

Тиша в Кратері стала ще глибшою.

Тоншою.

Наче щось далеке — увійшло в коло.

І пішла думка.

Тиха.

Жіноча.

М'яка.

Не мова. Молитва.

Донечко... якщо ти мене чуєш...

А я вірю — ти чуєш.

Бо наші сни — це стежки, якими ми все ще
ходимо одна до одної.

Я вірю — твоя кров іще співає.

Що пальці твої пам'ятають
наш сад,
і крик чайки,
і перший вітер.

Якщо ти мене чуєш —

не повертайся.

Повернення — не шлях.

Просто — **живи.**

Навіть якщо ти одна.

Навіть якщо — без форми,
без імені.

Навіть якщо ти вже не Лін,
а лише **іскра.**

Я буду поруч.

Поки ти є —

світ не зник.

Я вірю, доню.

Я вірю.

І вони вірили.

Кожен, хто сидів — підвівся.

Кожен, хто мовчав — вдихнув.

І голос, що йшов із глибин,
став хвилею, яка піднімала
не кулак — а **пісню.**

А в тій пісні було **діяння.**

А в тому діянні —
не смерть.

А — **гідність живого.**

Розділ XXVII. До того, як відкрились очі

Не було в світі нічого, що Лін не вважала б слабкістю, якщо це заважало точності.
Жалість — заважає цілі.
Сумнів — гальмує постріл.
М'якість — відводить від вектора.

Вона вірила: найкраща людина — це лінія.
Пряма.
Вивірена.
Така, що йде від одного завдання — до іншого.
Без кривизни.
Без зламу.

Себе вона не вважала ні доброю, ні жорстокою.
Вона була — чіткою.
Так учили.
Так працювало.
Так виживали.

Вона була командиром.
Але навіть це не було головним у її сутності.
Головне — вона була тією, хто ніколи не шукає виправдань.
І ніколи не зупиняється.
Або ти дієш. Або — спостерігаєш, як діють інші.

Це була її віра. І її броня.

Вона не боялась смерті.
Не через хоробрість.
А тому що не вірила, що смерть щось змінює.
Померти — це як вимкнути світло.
Головне — щоб до того ти був провідником.
Щоб від тебе йшла напруга.

Так вона жила.
Так вона дихала.
І коли почався бій, і коли все пішло вглиб, і коли тіла падали поряд, і коли закричала
Таер, і коли настала тиша — вона не боялась.

Але в тій темряві, в тому глибокому мовчанні, де не було форми, не було завдань,
з'явилося інше.

Не темрява. І не світло.
А... тепла тінь.

Запах.
Він не мав імені.
Не мав країни.
Не мав ідеології.

Але він увійшов у неї і торкнувся чогось всередині, ніби десь у ній був замок, і тільки він
— знав ключ.

І він — відчинив.

І тоді — щось повернулося всередині.

Образ.

Ворог.

Обличчя.

Очі.

Мовчання.

Сумнів.

Він не говорив.

Але стояв.

І від нього не йшла загроза.

І не було прохання.

Було лише — **очікування.**

Він не напав.

Він не пішов.

Він просто — **був.**

І тоді Лін, у темряві, ще не розплющивши очей, вперше у житті зрозуміла:

світ — більший за лінію. Що існують точки, з яких не тягнеться пряма, але в яких починається людина.

Я — не просто шлях.

Я — хтось, кого можна втратити.

Ця думка вдарила сильніше за кулю.

Сильніше за весь біль.

Сильніше навіть за провину.

Я не знаю, хто він. Але він не вбив мене.

І це — моя тріщина.

І з цією думкою вона розплющила очі.

Вперше — не командиром.

Не офіцером.

Не переможеною. Не переможницею.

А просто — **живою.**

Розділ XXVIII. У тиші

Вона розплющила очі.

Спершу — подивилася на склепіння. Сире, сире, нерівне, мов дихання каменю.

Потім — на власну руку, перев'язану тканиною, що пахла не її тканиною.

Потім — на нього.

Він сидів трохи осторонь.

Спиною до стіни.

Дивився — не на неї.

А вниз. У землю.

У себе.

Він був більшим, ніж вона собі уявляла.

Не як звір. Як брила.

У його поставі не було загрози.

Не було навіть сили.

Тільки втома. Та, що приходить після сенсу.

Лін не поворухнулася.

Не поставила запитань.

Вона відчула:

якщо вони зараз не скажуть одне одному нічого —

це буде правильніше, ніж сказати хоч щось.

Бо в них не було слів.

А якби й були — вони не стали б кидати їх одне в одного,
не стали б оголошувати почуття, думки, звинувачення, сумніви.

Не тому, що це — не ворог.

А тому, що це — не момент війни.

Це момент **до всього. І після всього.**

Він підвів погляд.

Не різко.

Повільно.

Наче за віки — жодного разу цього не робив.

І вони зустрілися очима.

І все, що було між ними —

зазвучало без звуку.

Він не сказав:

Я пощадив тебе.

Вона не спитала:

Чому?

Він не спитав:

Тепер ти знаєш, хто ми?

Вона не відповіла:

Ти помиляєшся.

Вони не потребували відповідей.
Бо в цю мить
вони обидва були одне для одного — просто людиною.

*Між ними був запах попелу, який не заважав дихати — а навпаки,
надавав повітрю форму.*

*Він підвівся.
Не до неї.
Не від неї.
А — всередину себе.*

І вона дивилася, як він збирає зброю, але не бере її до рук.

Як він дивиться на неї — але не чекає прощення. І не пропонує провини.

*Він кивнув.
Не як солдат.
Не як друг.
А як рівний.*

Як людина, що вперше побачила в іншому не частину ворога — а відображення себе.

*І вона кивнула у відповідь.
Не як Лін.
Не як командир.
Не як донька.*

А як та, хто вперше не знала, що буде далі.

*І саме це — було найточнішим, найживішим, найсправжнішим, що трапилося з ними
за всю війну.*

Розділ XXIX. Сходи

Я піднімався не поспішаючи. Наче з кожним кроком щось лишав. Шрами — спадали з плеч. Уламки присяг — випадали з ребер. Броня вірності — відшаровувалась, як стара шкіра.

Ніхто не гнав. Ніхто не чекав. Лише сходи, що повільно розчиняли старе «я», в якому вже не було світла — а тільки марш і присмак попелу.

Ти казав мені, що порядок — вищий за серце. Що сумнів — це іржа. Що ми, Гроншар і Ска'Рал, викувані з однієї руди, в одній печі.

Ні.

Я — тріщина.

І в ній проростає не слабкість, а хтось живий. Нарешті.

*Я зрозумів: всю дорогу я йшов, щоб стати не бійцем — а **голосом**.*

Своїм. Не твоїм. Не їхнім.

Ти скажеш:

«Змінився?»

Ні.

Просто повернувся.

Просто зняв каску — і замість кістки побачив обличчя.

*Ска'Рал, я піднімаюся,
щоб сказати тобі:*

Ти — не бог.

Ти — страх, що видав себе за світло.

Ти — лють, що позаздрила тиші.

Ти — мій брат.

Але я — більше не твій голос.

Я — свій.

Я скажу і їй.

Теж не вголос.

Усередині.

Скажу:

Пробач, що не побачив тебе раніше.

Пробач, що був залізом.

Я б залишився.

Я б сидів поруч із тобою далі.

Не щоб рятувати.

А просто — щоб слухати, як ти дихаєш.

І твій вдих і видих — стали б для мене відповіддю.

Розділ XXX. Корабель тоне у живому полум'ї

Я вирвався на світ — з тунелів, з підземель, із самого себе.

На вершині було не небо — а рот, роззявлений криками.
Оглушений, роздертий голосами.

Натовп ревів — але вже не як армія. Як народ без голосу,
в якому все — одна єдина глотка.

І в цій глотці не було імені. Було жертовище. Було **пожирання**.

Якесь внутрішнє відчуття закричало мені: вже нічого не повернути і не створити... Але я йшов туди, куди йшов... і ноги несли мене, і руки прорізали повітря, а серце — гуркотіло, як барабан.

Натовп був гігантським. Потік із тисяч. Жодних облич. Жодної різниці.

Тільки: гортані, кулаки і кров на зубах. Я проривався крізь них, розриваний нестерпною самотністю, відчаєм — як у звіра, загнаного в пастку.

Суспільство диких, якщо це колись і було "вони", серед яких я жив і народився, виявилось чужим, порожнім, викинутим хвилиною грайливого моря на берег скелетів.

Це стало зрозумілим одразу. Ні, це не вони відвернулися від мене. Тепер я сам став зайвою посудиною, пустишкою, що обертається у психоделічному танці без свого місця й без шляху.

Це були не я і не вони. Це був уламок нас, що випав із часу. Суспільство, якому я служив, більше не визнавало мене частиною. І не тому, що я зрадив їх.

А тому, що я — побачив.

Не можна сказати, що я йшов. Я падав. Мене місили, тягнули у їхній вир, вбивали в землю чоботами. Мішали. Як мертве тісто, вгвинчуючи мої кістки у місиво обряду.

Хтось із носія вдарив мене в бік. Я проковтнув лайку у відповідь, але стерпів. Звідкись прилетів плювок, ще один удар — вже в груди.

Я падав, уражений власним ентузіазмом правди, і там, на самому дні, в самій гущі чобіт, я, викинутий хвилиною угару натовпу, підняв голову і поглянув угору. Там, вгорі, вище за найвищих і всіх... несли його.

Ска'Рала.

На плечах. Як ікону. Як жаровню. Як вугіль, готовий до останнього палаючого вогню.

Як щось, що треба освятити смертю, щоби знову повернути безумству сенс.

Він... не пручався.

Його руки були складені. Не в благанні. А в покірному жаху.

Ска'Рал дивився вниз. Але не на них. А — у глиб себе. Туди, де був хлопчик, який просто хотів, щоби його боялись.

Я остаточно прийшов до тями, коли один із натовпу вибіг назустріч процесії.

На колінах, у соплях, у крові, впав, зарившись головою в землю.

— Ска'Рал!

Дозволь мені бути першим!

Уведи мене в царство Смерті!

Ти — мій вхід! Мій Батько! Ти — мій попіл!

Натовп заверещав.

Підхопив.

Підняв.

— **Перший! Перший! Перший!**

— **За ним!**

— **За ним у жертву!**

— **Кров за Вождя!**

Я скористався цим.

Підвівся. Встав. Весь у пилюці. У крові. Без голосу. Розправився, вирівняв свій сталевий стрижень бійця. Навіть голос повернувся до мене. А може, то був не голос — відчайдушний вибух адреналіну, крик люті.

Десь поруч вели велетенську тварюку. Натренованим рубанком я збив вершника, осідлав її й з усієї сили пришпорив каблуками в боки. Вона неохоче підкорилась. То був велетенський панцирний броненосець. Глухий. Обмотаний ланцюгами. Я вдарив його в чутливе місце між шияю та хребтом. Він заревів. І пішов слухняно — вглиб натовпу.

Переді мною йшла замикальна процесія жерців, що тягнулися за верескливою, шаленіючою публікою. Я вихопив з рук одного з них старий, хрипкий, як бронхіт, рупор — і закричав, як кричать у бою, намагаючись перекричати всіх:

— **Це Я! Стійте! Це Я!**

Це все я зробив!

— **Це я збив вас з дороги!**

Це я вів вас по запаху!

Я змусив вас забути свої родини!

Забути себе!

Забути свою кров!

— Не він! Ні! Це не Ска'Рал! Це я став Язиком. Я став вашим Ньюхом!
Я, який обманув вас і збив з шляху! Брати! Пробачте!

І якщо хтось і заслуговує на смерть — то це я, а не Він!

Але знайте: смерть... **Смерть — це не подвиг!**
Це — кінець!

Наш Світ — не Сморід і не Прірва.
**Наш Світ — це запах бузку і руки близьких, повні любові. А не руки, що
тримають меч смерті!**
Світ — це запах вашого дому.

І це — вибір: не підкоряйтесь нікому і бути собою!

На кілька секунд над натовпом пронеслася тиша.
Натовп завмер. Погляди звернулися всередину...
Чийсь палець розкрились. Чийсь ніж упав у землю...

А потім пішло те, чого вони не змогли стримати в собі, бо це була їхня правда...
— **ЗРАДНИК!**
— **ПІДМІНА!**

— СМЕРДОТА!
— БРЕХНЯ!
— МИ ЗНАЄМО, ЯК ПОВИННО БУТИ!
— ВІДДАТИ ЙОГО НА ВІВТАР!

Мене схопили. Не як тіло — як заразу.
Били. Тягнули. Не руками — вироком.
Плювки вгризалися в обличчя, мов шипи.
Кулаки били в ребра, поки ті не почали кашляти кров'ю.
Хтось тягнув за волосся. Хтось вбив чобіт мені в коліно.
В обличчя — камінь. Під ребра — лікоть. У бік — крик.
Мене не волокли — вминали в землю. Як насіння. Як вірус.
Як те, що треба загасити, аби не заразило інших.

Мантри люті не були словами. Це було гарчання.
Крик, у якому немає дихання.
Сліпе бажання вбити — не тому що ворог,
а тому що дзеркало.

І я чув, як щось у мені ламалося.
Тріщина за тріщиною.
Ніби не тіло — а стара башта.

Я бачив лише **небо**. Розірване. Повне зубів.
І Ска'Рала.
На їхніх руках. З піднятими очима.
І в тих очах не було страху.
І не було вини.
Було тільки впізнавання.

Він дивився на мене так, як дивляться на того, хто запізнився на одну ніч,
але все ж прийшов.

І наче хотів сказати:
«Ти все ж вибрався.
Пробач, що я — ні.»
«Я хотів бути богом.
А став — м'ясом.
А ти хотів бути м'ясом.
А став — собою.»

Але роти були зайняті криком.

А серця — війною.
Тому ці слова — **не пролунали**.

І тоді я вимкнувся.
Не як боягуз.
А як той, хто все зрозумів.

Але — **запізно**.

Розділ XXXI. Колесо, що не зупиняється

Ніч була чорною, та під нею палав вогонь. Центральна площа Унт-Ґхруме вперше за десятиліття мовчала. Свято закінчилося. Залишилася — церемонія.

Серед жреців, серед полум'я, серед м'ясоїдного піску, що ворухився знизу, мов язик, стояло Колесо Відплати.

Три кільця — вкладені одне в одне. Величезні **уробороси** з кістки, усередині всіяні шипами.

Вони обертались. Повільно. Майже ніжно. Наче куштували плоть.
На кожному — висів один. Ска'Рал — у центрі. Гроншар — праворуч.
Перший, Хто Ввійшов у Царство — ліворуч. Той самий, що вигукнув:

«Дозволь бути поряд, Вожде! Введи мене першим у царство Смерті!»

Їхні тіла були прив'язані до кілець. Голі до пояса. Порізані, проколоті,
але ще живі. Їхні обличчя освітлювали тільки вогнища. Мерехтливе світло робило їх схожими на ікони, висічені у камені.

Жрець виступив на крок уперед. Його голос був глухий. Але вся площа чула:

— Сьогодні — троє.
Сьогодні — троє за весь народ.

Один — **Рука**,
що тримала молот.

Один — **Голос**,
що дав народу слово.

Один — **Тінь**,
що пішла за світлом
і принесла першу кров.

Вони — втілення служіння.
Вони — перші воскреслі.
Віднині й назажди — ці тіла крутитимуться в уроборосі Віри.

Колеса почали обертатися, запрошуючи танцюючих у свій повільний танець.
Шипи повільно входили в плоть. Не так, щоб убити одразу.
А так, щоб час говорив сам.

Ска'Рал прошепотів:
— Я не думав, що так...
Пауза.
Спека тріщить.

— Гроншар...

— Ти прийшов.

— **Я прийшов,** — хрипко.

— Але запізно.

— **Все одно...**

Ти прийшов.

Тиша.

— Пам'ятаєш... як ми билися?

У казармі.

За шматок сала.

— **Пам'ятаю.**

— Я думав... якщо зроблю всіх одним запахом — біль піде.

— **А я думав... якщо навчу їх відчувати — вони стануть вільні.**

Сміються. Кров стікає на зуби.

— А вийшло... що ми просто...

— **...просто хотіли, щоб нас любили.**

Мовчання.

— **Пробач.**

— І ти. Пробач.

Ліворуч — Перший, Хто Ввійшов у Царство.

Він не плаче. Його кров стікає грудьми, утворюючи знаки.

Він шепоче:

— **Я би помер за нього... знову.**

І знову.

Гроншар дивиться йому в очі:

— **А спробуй —**

жити.

Мовчання.

Перший хрипить:

— **Я не вмію.**

Колеса повільно кружляли далі. І кожен їхній оберт був не стільки болем, скільки розмовою.

Ска'Рал, майже не дихаючи, шепоче:

— **Якщо зустрінеш її...**

— Зустрів.

— Тоді скажи їй...

— **Ні.**

Розділ XXXII. Ранок, у якому більше немає звуку

Попіл не осідав.

Він висів у повітрі, як запитання, на яке так і не відповіли.

Площа Унт-Гхруме була мертвою.

Вогнища — згасли. Натовп — розсіяний.

На бруківці залишилися сліди босих ніг, рвані шматки знамен,
і кров — вже не багряна, а буро-коричнева, мов засохле вино.

Лін ішла повільно. Кожен крок — як удар у груди.

Вона не боялася. Але в ній не було сили.

Лише довге дихання,
розтягнуте, як туга струна.

Перед нею — три тіла.

На кільцях. На тих самих, про які ходили легенди.

Про які казали: не використовуються вже понад тисячу років.

Лін зупинилася. Немов дерево.

Просто стояла. І дивилася.

Гроншар.

Вона побачила його одразу.

Руки все ще міцно зв'язані. Голова схилена.

А на обличчі — наче досі щось доводить.

Поруч — Ска'Рал.

І ще один. Зовсім юний.

З обличчям дитини й очима фанатика.

Троє.

Один — був їй **ворогом**.

Один — був її **дзеркалом**.

Один — був її **майбутнім**, якби вони програли.

Вона підійшла ближче. До ніг Гроншара.

Біля основи машини смерті сидів хлопчик.

Тіло — подряпане. Очі — широко розплющені.

Погляд — у землю.

Він не плакав.

Можливо, просто не знав як.

Він просто сидів, притулившись до дерев'яного стовпа,
зціпивши кулаки.

Вона опустила поруч. Не торкнулась. Не запитала.

Просто сіла поряд.

Сіла біля того, хто ще не помер — але вже втратив усе.

Він повернув до неї своє брудне обличчя — через час.

— Вони... вони справді... вони не прокинуться?

Лін кивнула.

— *А я? Я тепер... хто?*

Вона подивилася йому в очі.

— *Вільний.*

Він завмер.

— *Але я не знаю, що робити.*

— *У цьому і є свобода.*

Він закрив обличчя руками. Без сліз. Але з тремтінням.

Вона простягнула руку. Долоня — відкрита.

Ні наказу. Ні погрози.

— *Ходімо.*

Він не відповів. Але підвівся. І пішов за нею.

Епілог. Те, що не має імені

Світ не змінився відразу. Та й не мав.

Кров у тріщинах плитки ще тижнями буде пахнути. Фабрики — диміти.

Хтось скаже:

— *Даремно він вийшов до них. Усе дарма.*

Але колись, у місцях, де раніше лунали лише сурми війни,

почне звучати голос. Несильний. Але — людський.

А на кордоні, там, де дихають гори, і земля вперше за багато років не тремтить від кроків армії, сидітимуть двоє.

Жінка, чиє тіло пам'ятає всі удари цієї історії.

І **хлопчик**, який думав, що стане **солдатом**, а виявився — просто **людиною**.

— *Розкажи, — попросить він.*

— *Про що?*

— *Про запах, через який усе почалося.*

Лін задумується. Усміхнеться. Усміхнеться так, як ніхто ніколи йому не усміхався.

— *Це був... не запах. Це було запитання.*

Він завмре. І кивне. Бо — зрозуміє.

А десь унизу, глибоко під землею, у старих лабораторіях, у тріснутих капсулах і далі спочиватиме **залишок формули 9G-Alpha**.

Кристалізований. Безпечний. Порожній.

Але якщо відкрити — на мить можна буде вловити:

не сморід.

Не жах.

А весну.